

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an. . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERȚIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Leo
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se în-
napolază.

Iarăși autonomia catolică.

Viena, 20 Octomvrie.

Marea primejdie a autonomiei catolice se apropie cu pași repezi. După convocarea dieței ministrul de culte va prezenta proiectul, despre care se vorbea înainte cu câteva săptămâni. După informațiile sigure ce avem, proiectul acesta va cuprinde abia câțiva paragrafi, prin cari reprezentanții bisericii catolice vor fi îndrumați să-și alcătuiască statutul de organizare autonomă și să-l prezinte M. Sale și Papei spre aprobare.

Deputații și arhierii noștri au datoria de-a lupta din toate puterile, cei dintâi în parlament, iar acești din urmă în casa magnaților, ca în proiectul ministrului să fie recunoscută și accentuată individualitatea și independența bisericii noastre față de biserica romano-catolică din Ardeal și Ungaria, și prin urmare să stăruie ca în acest proiect să nu se zică simplu: *katholikus egyház*, ci *romai-katholikus és görög-katholikus egyház*. Aceasta o pretinde caracterul deosebit al bisericii noastre, care deși este în ce privește dogmele una cu biserica latină, se deosebește totuși de ea prin ritul, dreptul, disciplina și instituțiile sale. Deputații și arhierii noștri trebuie să explice guvernului, că dorința aceasta a noastră este întemeiată pe acte publice emanate dela cei mai înalți factori bisericești și civili, că ea este întemeiată pe bula papală „*Ecclesiam Christi*” din 1853, care a declarat absolută noastră independență față de toate autoritățile bisericești din țară scoțând provincia metropolitană de Alba-Iulia

și Făgăraș de sub jurisdicțiunea primatului romano-catolic din Strigoni și supunându-o nemijlocit Scaunului apostolic din Roma și că această provincie metropolitană a fost înarticolată — așa cum s'a întemeiat deci cu independența și neatârarea sa — în legile țării și astfel recunoscută și de puterea civilă a statului.

Proiectul ministrului de culte nu cuprinde, cum am zis, un statut amănunțit de organizare, ci li se dă mână liberă reprezentanților bisericii să-și alcătuiască ei, conform constituției apostolicești și conform intereselor credincioșilor, normele și statutul autonom. Astfel chiar și dacă nu s'ar putea exopera accentuarea în acest proiect de lege a caracterului deosebit al bisericii noastre unite, *totuși independența și neatârarea sa rămâne și după votarea legii — neatinsă*.

Primejdia cea mare pentru noi nu este proiectul ministrului, ci va fi statutul autonom, împotriva căruia, dacă prin el se va intenționa știrbirea drepturilor bisericii noastre, va trebui să luptăm toți cu suprema energie. În 1871 și în 1897 compunerea statutului de organizare a fost încredințată congresului regnicolar, ale cărui dezbateri și discuții au fost publice și astfel au putut ajunge la cunoștința tuturor, iar noi știam ce ni se pregătește și puteam alege din vreme mijloacele de apărare. Acum însă probabil lucrurile se vor petrece altfel.

Luând în considerare faptul, că factorii conducători ai bisericii catolice cunosc deja părerile credincioșilor, clerici și mireni, din congresul ținut la 1871 și mai ales din cel ținut la 1897, 1900, 1912 că statutul primit în ședința din 10 Martie 1902 a fost alcătuit du-

pă lungi și serioase consfătuiri cu reprezentanții guvernului și ai episcopatului catolic, nu aflăm exclusă posibilitatea, ca acum toate pregătirile să se facă *fără nici un congres*. E foarte probabil deci, că statutul de organizare va fi pregătit numai de câțiva membri ai episcopatului catolic unguresc, cari vor ține seamă de voința clerului și a poporului, manifestată cu prilejul ultimului congres, și că statutul acesta va fi supus spre dezbateri și primire numai conferenței episcopicești catolice.

Astfel datoria arhierilor noștri este să fie cu ochii în patru, ca să nu ne trezim într-o bună zi cu statutul aprobat din partea papei și a M. Sale și cu autonomia și independența bisericii noastre nimicite, să informeze din vreme pe cei competenți despre dorințele și despre atitudinea noastră ca să nu ni se spună și acum, că am întârziat. Dânsii trebuie să dea *acum* toate lămuririle necesare Scaunului apostolic din Roma și să ceară respectarea drepturilor și privilegiilor bisericii noastre. S. Scaun a mai fost lămurit din partea noastră. Luând însă în considerare faptul, că de atunci s'a schimbat și papa și secretarul de stat și muniții din Viena, e necesară o nouă lămurire.

De altă parte arhierii bisericii noastre unite, dacă voiesc ca lupta împotriva eventualelor încercări dușmane ale catolicilor unguri, să fie purtată cu demnitatea cuvenită și mai ales, ca să poată fi purtată cu nădejdi de izbândă, *să se pună din vreme în legătură cu reprezentanții fruntași ai credincioșilor*, ca astfel să putem sta în fața primejdiei ca o armată disciplinată și conștientă.

Z. Păclișan.

Flagelele naturei.

Multe inundații și cutremure de pământ din timpul din urmă mă îndeamnă să cercetez ceva mai sistematic „metodele” cu cari cinstita natură nu se știește a împiedeca viața vegetală și animală, a stinge vieți omenești. „Metodele” aceste lumea le numește pe domnie *flagele* sau în limba poporului *biciuri*. Cicoana natură e capricioasă în felul ei. Aci îți suride cu zimbetul nevinovat al razelor de soare, aci pufnește de mânie în explozia trăsnetului. Uneori atrage, amăgește ca o curtizană. Alteori pedepsește fără milă, ca judecătorul cel mai aspru.

Voiu aminti numai câțiva paragrafi din codul penal, cu aplicațiile-i practice.

§ 1 Seceta.

Hellmann, directorul institutului meteorologic din Berlin, numește *periodă de secetă* (Dürreperiode) acel interval de timp, în care nu cade absolut nici o cantitate de apă apreciabilă la pluviometru. Pentru a putea zice că ne aflăm într-o perioadă de secetă, trebuie ca cel puțin în 14 zile consecutive să nu se fi adunat în pluviometru nici cea mai neînsemnată cantitate de apă din ploae.

De asemenea numește *periodă de uscăciune* (Trockenheitsperiode) acel interval de timp, în care cade așa de puțină apă din ploae sau orice alt hidrometeor (rouă, brumă, zăpadă), încât

pentru agricultură ea nu însemnează nimic sau aproape nimic.

Din aceste definițiuni rezultă, că o perioadă de uscăciune poate cuprinde două ori mai multe perioade de secetă, despărțite prin una ori mai multe zile cu ceva precipitațiuni atmosferice.

E cunoscută seceta de pe timpul profetului Ilie (Cartea Regilor, I, 17—18). Dar să nu mergem așa departe, ci să rămânem la țările locuite de Români și la timpuri mai apropiate.

În cap. XXVIII din *Domniile Țării Moldovei și viața lor* de Gr. Ureche, sub titlul *Pentru o secetă* cetim:

„Iar în anul 7093 (1585), în zilele lui Petru Vodă Șchiopul, mare secetă s'a făcut în țară, cât au secat toate isvoarele, văile, bălțile și unde prindea mai înainte pește, acolo ara plugul. Și pe multe locuri a căzut smidă. Copacii au secat de uscăciune. Dobitoacele nu aveau ce paște vara, ci le-au fost dărîmând frunză. Și atât praf a fost, cât se strângea troiene la garduri, când bătea vântul: ca de omăt erau troiene de pulbere. Iar despre toamnă s'au pornit ploii și a crescut mohor și dintr'acela și-au fost prinzând foamea sărăcimea, că era pretutindeni foamete mare”.

Cronicarul Radu Popescu ne povestește despre o secetă de pe timpul lui Ion Mavrocordat (1716—1719):

„Într'acea vară era în țară mare secetă și nu se făcuse pâne mai nimica și era mare foamete, cât mulți oameni muriau de foame, nu numai la

țară, ci și în București. În toate diminețile se zăriau oameni morți pe ulițe de foame, ci cu toate acestea iarăș salahori și cară s'au trimis la Odriia (Adrianopol) și s'au scos și vâcărutul și alte dășdii”.

Cronicarul *Enachi Kogălniceanu* ne povestește despre seceta din a treia domnie alui Constantin Mavrocordat în Moldova (1748—1749):

„Într'această domnie alui Constantin-Vodă mare secetă a fost de vară, cât se speriașe locuitorii; la care văzând și Domnul a poruncit, ca să se facă litanie pe la toate bisericile. Și de multe ori strângea icoanele de pe la toate bisericile, scoțând și sîintele moaște ale Crapadoamnei Paraschiva, mergând Mitropolitul și cu toți vâdicii și preoții și Domnul cu toată boierimea și slujitorii strângându-i cu toții la un loc în grădina cea mare de sub curțile domnești, făcând aghiasmă cetind moliftele de ploae, trimițând toți zapcii de strângeau norodul, bărbați și femei, copii, fete, de le aduceau ca să asculte rugile. De noroc era acest Domn, că cu toate rugile ce făcea milostivul Dumnezeu a trimis ploae prea multă, cât se făcuse toate bucatele, cât socotiau oamenii că n'ar găsi loc să le pue”.

O importantă perioadă de uscăciune — zice dl Hepites — avu loc pentru Moldova în 1891. Durata ei fu de 131 zile, dela 9 August la 17 Decemvrie, în care interval de peste 4 luni nu s'a adunat decât 13.5 milimetri de apă în 8 zile, pe când în mijlociu precipitațiunile atmosferice în acest interval sunt de 120 mm. Această perioadă

Iuliu Justh nu mai e consilier intim regesc.
După cum e cunoscut, șeful independiștilor Iuliu Justh a adresat M. Sale, în urma evenimentelor parlamentare din 4 Iunie, o scrisoare în care cere să fie șters din lista consilierilor aulici, motivându-și rugarea cu terorismul inaugurat de contele Tisza, în camera Ungariei. Rugarea nu i-a fost băgată atunci în seamă și de aceea și-a repetit-o acum din nou, mai ales că procedurile peședintelui camerei aplicate mai întâi în Iunie, au fost din nou reluate în ședințele din luna trecută. M. Sa a dat în sfârșit ascultare cererei impetuoase a lui Justh și l-a șters printr'un autograf semnat în 17 a lunii corente din lista consilierilor intimi regești. Prim-ministrul Lukács a înștiințat Sâmbătă pe Justh despre hotărârea M. Sale monarhului.

Dictatură militară în Croația. E aproape deplin hotărât că în scurt timp aceea ce am prevestit într'unul din numerele noastre, va deveni realitate. Știrea despre numirea unui guvernator militar în persoana unui general din armata comună se confirmă. E vorba ca locul generalului de divizie din Agram, Raimund Gerbu, care să retrage în pensiune, să fie ocupat de generalul din Timișoara Adolf Rhemen de Bahnhresfeld. Acestuia i-se va încredința apoi și postul de guvernator al Croației. Ziarele unguerești în frunte cu „Bud. Hirrap” spun că numirea unui general austriac ca guvernator al Croației nu numai că nu ar împiedeca lățirea ideilor trialiste, ci din contra, le-ar promova și mai mult. Prin urmare ele cer, ca misiunea de a regula raporturile politice din Croația, să fie încredințată unui general ungur dela Honvezime, iar acesta să stea sub supravegherea imediată a guvernului ungar.

Se afirmă că pentru numirea unui guvernator militar în Croația mai mult s'ar fi întrepus moștenitorul de tron, care nu se poate împăca de loc cu sistemul de guvernare al lui Cuvaj.

de uscăciune a cuprins trei perioade de secetă: una de 17 zile, dela 31 August până la 17 Septembrie; a doua de 66 zile dela 24 Septembrie până la 28 Noembrie; și a treia de 18 zile, dela 30 Noembrie până la 17 Decembrie”.

„O altă perioadă de uscăciune a cuprins ultimele două luni din 1898 și primele 5 luni din 1899, îmbrățișând în total un interval de 228 zile dela 22 Octombrie 1898 până la 6 Iunie 1899. În acest lung interval de peste 7 luni, s'a adunat, în 52 zile de precipitațiuni atmosferice, un total de 135 milimetri de apă, aproape jumătate cât cantitatea normală. Această perioadă de secetă de 38 zile, dela 5 Noembrie până la 12 Decembrie 1898”.

În anul 1894 au avut loc două perioade de uscăciune foarte importante prin micile cantități de apă, ce au căzut într'însele: o primă perioadă de 60 de zile, dela 1 Ianuarie până la 1 Martie n'a avut decât 3.4 mm. de apă în 10 zile; a doua de 42 zile, dela 27 Octombrie până la 7 Decembrie, a avut numai 30 mm. de apă în 6 zile”.

„În ce privește perioadele de secetă, cea mai lungă a fost cea de 66 zile pomenită mai sus în anul 1891 și în al doilea rând cea de 37 zile din 1898 despre care asemenea s'a menționat mai sus. O altă perioadă de 37 zile de secetă a avut loc în 1880, dela 8 Ianuar la 4 Febr. Incolo, toate secetele au fost mai scurte de 30 zile”. (Vezi: St. Hepites, *Climatologia Iașilor*, în Analele Congresului științific din Iași, 1902, pag. 83—4).

Pe la noi, uscăciuni și secete însemnate au fost în anii 1904 și 1905, când au secat isoarele, bălțile, părafele, încât pe unde cântau mai înainte broaștele, acum se ara cu plugul. Scăzută a Murășul, de se putea trece cu picioarele. Iar când se scornia vântul, ridica nori de pulbere.

18 Octombrie 1912.

Gavr. Todica.

Francezii și Slavii.

Paris, 19 Octombrie.

Cu toată iubirea lor de pace, care este mai mult instinctivă, cu toate declarațiunile de neutralitate, atât Dubla-Alianță cât și blocul statelor germane, Germania și Austro-Ungaria, nu se pot stăpâni de a nu trimite sprijinul lor moral și uneori chiar material celor două mari tabere de beligeranți din Balcani.

Firește că Germania și Austro-Ungaria au tot interesul ca slavii din peninsula balcanică să nu iasă învingători din această mare încercare. Știm bine că o nouă întărire, o nouă expansiune a slavilor ar slăbi mult influența germană în această parte a continentului.

Pe de altă parte simpatiile Rusiei și ale Franței sunt cu totul de partea Ligei Balcanice.

Aici în Franța, și în special aici în Paris, capitala care gândește și lucrează în numele întregii republici, întreaga opinie publică s'a manifestat în favoarea slavilor din Balcani. Poporul francez vede în slavism salvarea sa, vede instrumentul cel mai puternic menit a contrabalansa scăderea de forțe a statului francez, acest declin de putere care este cu atât mai alarmant și mai inexorabil cu cât sporul populațiunii franceze devine din ce în ce mai slab.

Unindu-se cu o rasă ce are o natalitate extraordinară și a cărei putere de expansiune amenință chiar și pe puternicii și vigoșii germani, Franța speră să *suplească* în chipul acesta forțele care îi lipsesc și să continue să joace un rol principal în concertul european. Francezii formează, în această combinațiune politico-etnică, creoul care gândește iar slavii brațele care execută.

Urmărind zilnic și cu multă atențiune ziarele franceze, conversațiunile din cercurile politice de aici, declarațiunile fruntașilor statului, felul de a gândi al publiciștilor și în sfârșit chiar și conversațiunile particulare cari ne arată mai sincer pulsul opiniei publice, vedem că Franța întregă privește cu multă *speranță* la avântul slavilor din Balcani și le dorește succes, victorie... Primul ministru d. Poincaré nu s'a sfîșit să exprime această dorință a opiniei publice franceze cu prilejul plecării ministrului Bulgariei din Paris la Sofia spre a participa la război. Declarațiunea de neutralitate îi împiedică pe francezi de a-și da pe față simpatiile lor pentru slavi și acum în special pentru slavii din Balcani.

Cele mai serioase ziare de aici, precum sunt „Le Temps”, „L'Écho de Paris”, „Figaro”, „Le Journal des Débats” și altele au făcut și fac încă prognosticuri favorabile slavilor. Știrile despre succesele muntenegrenilor au fost înregistrate cu o satisfacțiune vădită...

Și mai caracteristice sunt comentariile unor reviste și ziare populare. Am văzut pe prima pagină a unei reviste săptămânale foarte cetite portretul regelui Ferdinand în bogatul costum și în ornamentele împăratului Bizanțului... Regele bulgar este prezintat de presa franceză ca un om genial, un strateg excelent, care va izbucni, fără îndoială, să zdrobească forțele turcești din jurul Adrianopolului și să ajungă victorios la Sтамбул, la Tarigrad...

Asemenea fapte și momente cari trădează simpatia, așa de ușor de justificat, a opiniei franceze pentru cauza slavilor, sunt foarte multe. Francezii țin cu atât mai mult la succesul armelor slave cu cât diplomația franco-rușă este aceea care în mod mai mult sau mai puțin direct a îndrumat pe bulgari, sârbi și muntenegri să formeze Liga Balcanică împotriva Turciei. Ministrul Rusiei la Sofia, d. Necludoff a jucat un rol foarte important în întruchiparea acestei Lige și mâna Franței nu este străină de toate aceste uneltiri ale slavilor din Sud-Estul european.

Războiul în Balcani este general: Bulgaria, Serbia și Grecia au intrat și ele în foc, după ce muntenegrenii au făcut primul pas. Armele vor decide asupra nouilor aspirațiuni teritoriale ale slavilor. Viitorul apropiat ne va arăta dacă speranțele Franței puse în slavi sunt sau nu justificate și dacă ele n'au fost exagerate. Dorul revanșei a aruncat pe francezi în brațele slavilor.

Noi nu contestăm fraților noștri latini faptul că au niște aliați foarte puternici în slavi. Să vedem însă dacă și soarta le va fi favorabilă.

M. R. S.

Dela congresul național-bisericesc.

Ședința a treia.

S'a ținut Mercuri în 3/16 Octombrie, la orele 4 d. a. în sala mare a casei comitatense.

President I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Metropolitul Ioan Mețianu, notar de ședință protopresbiterul Mihail Lucuța.

Notarul Dr. Cornel Cornean citește procesul verbal al ședinței premergătoare. Se autentică.

Notarul general Matei Voileanu prezintă mai multe rapoarte de ale consistoriului mitropolitan, cari se predau comisiunilor competente.

Cu privire la cererea consistoriului dela Oradea-mare, de a i se da în administrare partea cuvenită din fondurile episcopilor nouă, ce sunt a se înființa, deputatul Emanoil Ungurianu face propunerea, ca congresul să aleagă o comisiune specială, care din temei să se ocupe cu chestia și să facă propunere congresului.

Propunerea se primește și comisiunea specială se compune astfel: din Arhidieceză P. C. Sa Arhimandritul Dr. Ilarion Pușcariu și mireni P. Cosma și Vasile Almășian, din dieceza Aradului P. C. Sa Arhimandritul Augustin Hamsea și mireni Emanoil Ungurean și Antoniu de Mocsonyi, din dieceza Caransebeșului protopresbiterul Dr. George Popoviciu și mireni Dr. George Dobrin și Dr. Petru Corneanu.

Concediu cer deputații: Adrian Popovici-Desseanu, Patriciu Dragalina și Petru Truția. Concediul cerut se acordă.

Se intră în ordinea de zi. Comisiunea verificătoare, constituită sub presidenția protopresbiterului Andrei Ghidiu, raportează prin dep. Dr. G. Popa, că protestul intrat în contra alegerii de deputat mirean din cercul electoral al Boroșineului s'a aflat de neintemeiat, deci comisiunea propune verificarea deputatului ales: Dr. Teodor Burdan. Se verifică.

Aceeași comisiune propune verificarea deputatului Octavian Goga, ales în cercul Târnaviei, după ce protestul dat în contra alegerii a fost retras.

Se verifică.

Se verifică, la propunerea comisiunii, și deputatul din cler Nicolae Borzea, ales în cercul electoral al Făgărașului, fiind neintemeiat protestul dat în contra alegerii sale.

Acelaș raportor propune verificarea deputatului mirean Patriciu Dragalina, ales în cercul electoral Ohababistra, a cărui mandat a fost dificultat din oficiu. Congresul îl verifică.

La propunerea aceluiaș raportor congresul verifică pe deputații Dr. Ioan Marghita, ales în cercul mirenesc al Geoagiului, și pe deputații din cler Ioan Pepa și Gerasim Serb, după ce ulterior și-au prezentat credinționalele, aflate în perfectă regulă.

În numele aceleiași comisiuni raportează deputatul Dr. Ioan Șenchea, că deputatul Dr. Petru Corneanu, ales în cercul mirenesc al Valeaboului, și-a prezentat credinționalele, comisia l'a aflat în regulă, deci propune verificarea. Se verifică.

Aceas raportor propune verificarea mandatului din cler Augustin Ghilezan, pe motivul, că protestul înaintat în contra alegerii nu e întemeiat. Se verifică.

Se verifică, la propunerea aceluiaș raportor și mandatul deputatului Dr. Stefan Petroviciu, ales în cercul mirenesc Satul-nou, — cu toate că alesul nu și-a prezentat credinționalele—după ce din actele de alegere reiese clar, că dânsul a fost ales, iar protestul în contra alegerii nu s'a înaintat.

În urmă se mai verifică, tot la propunerea raportorului Dr. Ioan Șenchea, mandatul deputatului mirenesc Constantin Pepa, ales în cercul Domașnia, și al deputatului mirenesc Dr. Cornel Cornean, ales în cercul Bocșa-mon-

tană, după ce protestele dat în contra acestor alegerii nu au fost aflate de întemeiate.

Se prezintă cererea deputatului Dr. Stefan Petroviciu de a i se acorda concediu pe întreaga sesiune. Concediul cerut se acordă.

Urmează raportul comisiei organizatoare. S'a constituit astfel: President P. C. Sa Arhimandritul Dr. Ilarion Pușcariu, vicar arhiepiscopesc, raportor P. C. Sa Arhimandritul Augustin Hamsea.

Raportorul propune, ca raportul general al consistorului mitropolitan, ca senat plenar, fiind tipărit și împărțit între deputații congresuali, să fie considerat de cetit și să se iee de basă la desbaterea specială.

Se primește și se intră în desbaterea pe articole.

La punctul prim din raport, în care se înșiră demersurile făcute pentru a se obținea luarea la cunoștință din parte preînaltă a convocării congresului național bisericesc, — comisiunea propunea luarea la cunoștință a pașilor întreprinși și îndrumarea consistorului mitropolitan, să apere și în viitor punctul de vedere și drepturile autonome ale bisericii noastre.

Se primește.

Punctul al doilea din raport, în care se face comunicare despre ridicarea înaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Mețianu la demnitatea de consilier intim al Majestații Sale, congresul, la propunerea comisiei, îl ia cu plăcere la cunoștință.

(Escelenței Sale Mitropolitului i se fac ovatiuni.)

Comunicarea din punctul 6 al raportului, cu privire la demersurile făcute din partea consistorului mitropolitan, petru ca împărțirea ajutorului de stat acordat bisericii să nu se facă din partea guvernului cu încumjurarea autorității bisericești, deadreptul la persoane, și la intențiunea de a interveni la înaltul guvern cu o nouă reprezentațiune în chestia aceasta, prin o deputațiune compusă din înaltul Episcopat și patru mireni: congresul, la propunerea comisiei, o ia cu aprobare la cunoștință, ascultând întâi părerile deputaților Lazar Triteanu, Dr. Ilarion Pușcariu, P. Cosma, Dr. V. Branisce, apoi ale Escelenței Sale Mitropolitului Ioan, și ale Preasfințitului Episcop Ioan, exprimate pe larg în chestia aceasta.

La punctul 7 din raportul consistorului mitropolitan, în care se vorbește despre ameliorarea dotației preoților, comisiunea face propunerea următoare:

Congresul ia act cu aprobare despre stăruința și demersurile luate de consistoriul mitropolitan pentru ameliorarea dotației preoților din mitropolie, invitându-l totodată a continua cu stăruințele sale spre a da acestei chestiuni o soluțiune mulțămitoare și anume, atât intervenind la înaltul guvern pentru ameliorarea întregirii dotației preoților noastre, în măsura și proporțiunea în care vor fi împărțâșiți preoții celorlalte biserici din patrie, cât și prin îngrijirea de a se lua măsurile de lipsă pentru înființarea și sporirea fondurilor bisericești în parohii, și prin zidirea de case parohiale, unde se ivește trebuința.

Propunerea se primește fără discuție.

Cu privire la comunicarea făcută în raport despre locurile vacante în consistoriul mitropolitan, comisiunea propune, ca alegerile să fie puse la ordinea zilei la timpul său, fiind a se alege în senatul școlar doi membri din cler și patru mireni, în cel episcopesc asemenea doi membri din cler și patru mireni.

Urmează raportul comisiei bisericești. S'a constituit astfel: President P. C. Sa Arhimandritul Vasile Mangra, raportor Dr. Nestor Oprean.

Raportorul propune, ca raportul consistoriului mitropolitan, ca senat bisericesc, fiind tipărit și împărțit între deputați, să fie considerat ca cetit și să se iee de bază pentru discuția specială.

Primindu-se propunerea se intră în desbaterea specială.

La punctul 3, în care e vorba de o comisiune încredințată cu compunerea unui formular și a unei instrucțiuni, pentru săvârșirea conscripției parohiale, comisiunea propune, ca consistorul metropolitan să fie îndrumat să grijească,

ca comisiunea să-și termine lucrarea. Dă explicați P. S. Sa Episcopul Ioan I. Papp, ca president al comisiei, și vorbește și P. C. Sa Arhimandritul Dr. Ilarion Pușcariu, iar congresul primește propunerea.

Comisiunea propune apoi, ca consistorul mitropolitan să fie îndrumat să pună mai mare îngrijire pe compunerea rapoartelor sale generale către congres.

Discuția asupra propunerii se amână pe ședința următoare, care se anunță pe Joi, la orele 10 dimineața. Ședința se ridică la orele 6 seara.

Ședința a patra.

S'a ținut Joi, 4/17 Octomvrie, în sala mare a casei comitatense. Presidează I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Mețianu. Notar de ședință e d. Dr. George Adam.

Notarul Mihail Lucațea citește procesul verbal al ședinței premergătoare. Se autenticează cu modificările propuse de deputatul Nicolae Zigre și de deputatul Dr. V. Branisce.

Escelența Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Mețianu, face comunicarea, că Sâmbătă în 6/19 Octomvrie, se va celebra parastas pentru odihna sufletului fericitului Arhiepiscop și Mitropolit Miron Romanul, la orele 9 dimineața în catedrala din Sibiu. Invită congresul la acest act de pietate.

Deputatul congresual Dr. Pahone face propunerea, că după ce taxa de 40 coroane stabilită pentru recursurile intrate la mitropolie, e îngreunătoare pentru recurenți, — congresul să binevoiască a o sista.

Înaltul pesidiu consultă congresul, dacă sprijinește propunerea? Constatându-se sprijinirea, propunerea se predă comisiei organizatoare.

Deputatul Aurel Pap, după o lungă motivare propune luarea de măsuri energice pentru impedecarea lățirii baptismului și a nazarenismului, trimițându-se prin părțile ameniuțate ale mitropoliei misiunari speciali, cu misiunea de a întoarce la calea bună pe cei rătăciți.

Constatându-se, că propunerea e sprijinită, se predă comisiei bisericești.

Se intră în ordinea de zi. Raportorul comisiei bisericești, Dr. Nestor Oprean, citește de nou propunerea principiară, asupra căreia discuția a fost întreruptă în ședința premergătoare.

Deputatul Nicolae Zigre, pe baza regulamentului, propune respingerea acestei propuneri, care nu ar cădea în competența congresului.

Deputatul I. A. de Preda motivează necesitatea votării propunerii și înșiră unele din lipsurile raportului general, ca senat bisericesc, către congres.

Deputatul N. Borzea cere, ca deodată cu convocarea la congres deputații congresuali să primească și rapoartele tipărite, — spre a le putea studia.

Escelența Sa Mitropolitul Ioan Mețianu, dă lămurirea, că aceasta e curată imposibilitate, fiindcă congresul se convoacă cu săptămâni mai înainte de întrunire, iar rapoartele se pot compune abia în zilele ultime înainte de întrunirea congresului.

Deputatul Vasile Dămian primește propunerea comisiei, dar cu o mică modificare.

P. C. Sa Protosincelul Roman R. Ciorogariu spune, că în raport ar trebui să se pună în viitor mai mult temelie pe viața internă bisericească, pe viața religioasă a credincioșilor, ca congresul să poată lua, dacă va fi lipsă, măsuri pentru întărirea vieții religioase a credincioșilor. La aceasta s'a gândit comisiunea, când a făcut propunerea.

Propunerea comisiei se primește, nemodificată.

Comisiunea verificatoare raportează prin raportorul Dr. Ioan Șenchea asupra alegerii deputatului mirean Aurel Petroviciu, atacată prin protest. Comisiunea propune respingerea protestului, ca neintemciat și verificarea deputatului Aurel Petroviciu, ales în cercul Aradului.

Se verifică.

Urmează comisiunea școlară. S'a constituit astfel: President P. C. Sa Protosincelul Roman R. Ciorogariu, raportor Lazar Triteanu.

Raportorul face o expunere amănunțită a situației în care se află școalele confesionale ale bisericii noastre din mitropolie. Laudă zelul de jertfire al credincioșilor pentru școala confesională română. Propune apoi, ca raportul general al consistorului mitropolitan, ca senat școlar, fiind tipărit și împărțit între deputați, să se considere de cetit și să se iee de basă la desbaterea specială.

Se primește. Întrându-se în desbaterea specială, comisiunea face propunerile următoare:

a) Raportul consistorului mitropolitan, referitor la numărul școalelor confesionale din mitropolie și la susținerea lor, să se iee la cunoștință.

b) Consistoriul mitropolitan să se îndrume a stării, ca în toate comunele bisericești din mitropolie să fie salvate și asigurate prin zidiri și asigurarea competențelor învățătorești școalele confesionale.

c) Consistoriul mitropolitan să fie îndrumat, ca acolo, unde nu se află edificii corespunzătoare școlare, ori nu e acoperit salariul legal, ori lipsește învățătorul calificat, să se delăture aceste pedeci, iar până la redeschiderea școlii, preoții să fie îndatorați a griji în mod intensiv de educația religioasă-morală a tinerimii școlare.

d) Să grijească consistorul mitropolitan, ca catelisația cu elevii dela școale cari nu sunt ale bisericii noastre, să fie cât se poate mai intensivă.

e) Consistorul mitropolitan să grijească de o succrescătă suficientă de învățători buni, cu calificatie cerută, luând măsuri, ca clericii să se califice și pentru cariera învățătorească.

Se naște discuție. Deputatul Vasile Damian constată, că din raportul consistorului mitropolitan lipsesc datele referitoare la școalele medii, teologii și pedagogii. Cere, ca în viitor să fie trecute și acestea în raport. Își espune părerile și asupra propunerilor comisiei școlare.

Escelența Sa, Mitropolitul Ioan Mețianu, dă lămuriri și rectifică unele afirmări ale antevorbitorului.

Vorbește deputatul Nicoac Ivan răspunzând la unele afirmări ale deputatului Damian. Primește propunerile comisiei școlare.

Deputatul Dr. Vasile Saftu dorește, ca vorbitorii să se țină strict de obiect, și să nu facă deviere dela obiect.

Deputatul Nicolae Borzea constată, că în raportul consistorului mitropolitan nu se face pomenire de elevii dela școalele de meserii.

Escelența Sa Mitropolitul Ioan Mețianu dă esplicarea, că congresul are să se ocupe numai cu școalele proprii ale bisericii noastre. Asemenea dă esplicări și cu privire la complectarea gimnaziului din Brad, despre care s'a făcut vorbă în cursul discuției.

Propunerile comisiei școlare se primesc, după ce la punctul ultim a mai vorbit P. C. Sa Arhimandritul Dr. Ilarion Pușcariu, făcând constatarea, că astăzi lipsa de învățători nu e tocmai așa de mare cum se crede. În privința aceasta stăm mai bine ca mai înainte. Unde sunt salare bine stabilite și bine asigurate, nu e lipsă de învățători; dar nu se duce nime ca învățător acolo, unde nu i este asigurat salariul. Deci aici se cere îndreptare.

În chestie personală mai vorbește deputatul Vasile Damian, iar deputatul Dr. George Dobrin crede, că lipsa de învățători provine mai ales din șicanele cele multe, la cari sunt espusi învățătorii, și din lipsa de apărare a învățătorilor din partea organelor bisericești noastre. Ar dori, ca acestei împrejurări să i se dea expresiune undeva în referada comisiei școlare. Propunere însă nu face.

Comisiunea școlară mai are unele propuneri referitoare la demersurile făcute din partea consistorului mitropolitan cu privire la mersul normal al învățământului, dar discuția asupra acestora se amână pe ședința următoare, care se anunță pe Vineri, la orele 9 dimineața.

Ședința se încheie la orele 12 și jumătate.

„Tel. Rom.”

Sedința de Vineri.

Sedința a cincea s'a ținut Vineri la orele 9 a. m.

După autenticarea procesului verbal, se prezintă rugarea deputatului congregual Dr. G. Rocsin pentru concediu pe restul sesiunii. Concediul se acordă. Preasfinția Sa episcopul Dr. Miron E. Cristea face propunerea următoare:

E fapt constatat, că — pe lângă toate străduirile laudabile și jertfele frumoase aduse de credincioșii bisericii noastre întru salvarea și susținerea școalelor sale primare confesionale — am pierdut în întreaga mitropolia școalele noastre din o mulțime de parohii.

Deodată cu încetarea acestor școale au rămas conducătorii firești ai intereselor bisericesti, culturale și putem zice că și a celor economice — anume preoții — lipsiți de un factor însemnat de un împreună lucrător priceput și îndatorat a munci în direcțiunile indicate.

Și până când împrejurările ne vor permite a putea redeschide școalele pierdute și a înființa și altele noi — nu putem lăsa pe preot lipsit de tovarășul indispensabil și independent, care să stea la toate în ajutor.

Un asemenea factor poate deveni cântărețul bisericilor noastre, dacă i se va asigura o existență mai bună și i se va da o pregătire specială.

Având în vedere, că în comunele, unde nu avem școale proprii — credincioșii bisericii noastre — au scăpat de sarcina destul de grea a dării de cult și astfel mai ușor ar putea satori o plată corăspunzătoare pentru barem câte un cântăreț al bisericii din o parohie, ceace ar atrage la posturile de cantori elemente mai bine pregătite:

Propun:

1. Măritul congres pe calea consistorului mitropolitan să atragă luarea aminte a consistoriilor eparhiale asupra acestei necesități, insistând, că unde numai se poate și mai ales în parohiile fără școale confesionale românești — să se sistematizeze posturi de cântăreți cu plată mai bună.

2. Iară pentru a da acestor cântăreți puțința a-și câștiga o pregătire și calificare mai temeinică, pe baza căreia să poată aduce mai bune servicii desvoltării poporului nostru dela sate — fie singuraticile eparhii, fie toate împreună — să caute mijloacele de lipsă și să studieze modalitățile pentru înființarea unei școale de cântăreți bisericesti, precum au și alte biserici românești surori. Înființarea acestei școale speciale este reclamată mai ales și de dureaua decadentă în prea multe părți a cântărilor bisericesti, cari în viața noastră religioasă și în ritualele bisericesti au un rol atât de important și înrăurire atât de binefăcătoare asupra credincioșilor noștri.

Propunerea se predă comisiei bisericesti.

Deputatul Gerasim Sârb face propunerea, ca protocoalele congrasuale, eparhiale și alte cărți să nu mai fie desfăcute și împărțite parohiilor prin protopresbiterate, ci prin librării. Acelaș deputat propune sistematizarea de posturi de canceliști pe lângă fiecare protopresbiter tractual.

În fine tot deputatul Gerasim Sârb propune ca să se poarte de grije, ca bisericile să fie provăzute cu luminări de ceară ori de stearină.

Primele două propuneri se predau comisiei organizatoare, cea din urmă comisiei bisericesti.

Deputatul Dr. Aurel Vlad face propunerea următoare:

Considerând că pentru toate categoriile de funcționari publici s'au făcut în timpul din urmă îmbunătățiri efective și simțitoare și numai

pentru preoțimea noastră dela 1898 — timp de 14 ani, nu s'a făcut nici o îmbunătățire.

Considerând că din motivul acesta în cercurile preoțești s'a produs un curent de nemulțumire ca și cum corporațiunile mai înalte bisericesti nu s'ar ocupa din deajuns cu soarta preoțimei de mir.

Cosiderând și scumpetea ce s'a declarat în timpul din urmă, care apasă greu asupra vieții preoților noștri cu familii.

Propun:

Congresul național bisericesc invită pe consistorul mitropolitan ca să studieze cu deamărunț chestia stării materiale a preoțimei noastre și în cercul autonom al corporațiilor noastre să sistemizeze din nou venitele preoțești, în special venitele stolare conform recerințelor timpului luând de bază atât dotația de stat, — cât și beneficiile cari au să le preseteze comunele bisericesti și credincioșii pentru munca lor, așa, ca starea umilitoare de azi cu venitele de 800 cor. anual să înceteze, și să li se garanteze o existență mai potrivită a poziției ce ocupă în organismul bisericii.

Și fiindcă congresul național bisericesc se întrunește numai din 3—3 ani, consistorul mitropolitan să facă dispoziții, ca consistoriile eparhiale încă în decursul anului acestuia, eventual cel următor să facă toți pașii necesari în direcțiunea aceasta, — și să raporteze sinoadelor eparhiale despre rezultat, — și la timpul său și procsimului congres național.

Propunerea se predă comisiei bisericesti.

Deputatul Nicolae Borzea face propunerea să se facă pașii necesari ca elevii dela meserii să poată merge în Dumineci și sărbători la biserică. Se predă comisiei școlare. Se intră în ordinea de zi.

Comisiunea școlară prin raportorul Lazar Triteanu raportează asupra părții a doua a raportului consistorului mitropolitan, ca senat școlar, care se referă la mersul învățământului. Comisiunea propune luarea la cunoștință a celor cuprinse în raport și îndrumarea consistorului mitropolitan să dea întrupare cât mai curând noului organ pedagogic al învățătorei din întreaga metropolie.

După o motivare mai largă și temeinică, raportorul propune apoi, ca consistorul mitropolitan să fie îndrumat să compună și înainteze guvernului o temeinică reprezentățiune în chestia art. de lege XXVII dela 1907, vătămător pentru biserica noastră, cerând schimbarea acestei legi, și întocmirea ei cu o lege dreaptă școlară, care să aibă în vedere adevăratele interese ale educației și ale instrucției populare.

Asupra propunerii se naște discuție.

Exceleanța Sa Mitropolitul Ioan Mețianu, crede, că situația nu e de așa astăzi, ca dela pașii propuși să se poată aștepta vre-un rezultat. Ar dori deci, ca numai la timp oportun să se facă aceea ce propune comisiunea, iar nu imediat.

Deputatul Emanuil Ungureanu, dorește să se lase la buna chibzuială a consistorului mitropolitan alegerea momentului când să înainteze reprezentățiunea, e însă pentru primirea propunerii.

Deputatul Dr. Aurel Vlad e de părerea, că congresul e dator să constate totdeauna când se întrunește efectul păgubitor al legii școlare pentru școalele populare și să ceară modificarea legii. Crede, că tocmai acum e momentul potrivit de a se face pașii în direcțiunea aceasta, când raporturile internaționale sunt atât de nedreșite. Dep. I. A. de Preda susține părerea dep. Ungureanu.

Vas. Mangra dorește, ca congresul să chibzuiască bine ce face și ce hotărăște. Nu e în contra înaintării unei petiții la guvern, pentru

modificarea legii, dar să se facă lucrul, cu oarecare precauțiune.

Dep. Octavian Goga își exprimă părerea de rău, că este în congres, unul, care nu consimte întru toate cu ceilalți membri ai congresului.

În chestie personală vorbește Vasile Mangra, arhimandrit, spunând, că nu a criticat propunerea, nu e contra primirii ei, ci a excepționat numai expunerea de motive a raportului.

În fine propunerea se primește.

În numele comisiei financiare raportează raportorul Dr. Nicolae Vecerde.

Se primește în general raportul senatului episcopesc.

Intrându-se în discuție pe articole, punctul prim din raport, referitor la fondurile și fundațiunile din mitropolie, se ia spre știre.

În punctul 2, referitor la cheltuielile de proces pentru despărțirea hierarhică a comunității bisericesti din Fabricul Timișorii, comisiunea propune, ca aceste cheltuieli, în suma de peste 11 mii cor., să fie contate în sarcina episcopiei ce se va înființa la timpul său în Timișoara.

Se naște discuție, la care iau parte deputații: Em. Ungurean, P. Cosma, Ex. Sa mitropolitul I. Mețianu, P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp, P. C. Sa arhimandritul Dr. Il. Pușcariu, Dr. V. Braniște, Nicolae Ivan și Dr. Nestor Opresan. În urmă se decide, ca suma din întrebare să rămână contată de-ocamdată în sarcina fondului de despărțire hierarhică.

Punctul 3 și 4 din raportul general al consistorului mitropolitan, ca senat episcopesc, la propunerea comisiei se ia spre știre.

Tot deputatul Dr. N. Vecerde raportează în numele comisiei financiare asupra raportului consistorului mitropolitan în chestia fundațiunii Trandafil. Se citește raportul consistorului și la propunerea comisiei se ia în general spre știre. Comisiunea face apoi următoarele propuneri:

a) Consistorul mitropolitan să-și procure estrase autentice din cărțile funduare și schițe despre moșia care formează fundațiunea, ca pe baza lor să poată compune un inventar exact al fundațiunii;

b) Consistorul mitropolitan să continue pertractările cu patriarhia sârbească pentru stabilirea modului de administrare al fundațiunii, care e și românească și sârbească;

c) Consistorul mitropolitan să compună și să prezinte proximului congres literile fundamentale ale acestei fundațiunii;

d) Suma primită din fundațiune ca despăgubire să o administreze separat, iar stipendii să se deie numai din venite, cu observarea strictă a dispozițiilor testamentare;

e) Cu avocatul Dr. E. Babeș, care și-a câștigat anumite merite în jurul acestei fundațiunii, consistorul mitropolitan să continue și termine încheierea socotelilor, și să facă raport proximului congres;

f) Testamentul fericitorilor fondatori să se a-lăture la protocol.

Propunerile comisiei se primesc, după ascultarea părerilor dlor P. Cosma, Dr. G. Dobrin, Em. Ungurean și ale Ex. Sale mitropolitului Ioan Mețianu.

Comisiunea organizatoare prin raportorul Augustin Hamzea, arhimandrit raportează asupra proiectului de Normativ referitor la regularea funcțiunii organelor protoprezbiterale instituite în temeiul §-lui 30 din Statutul organic.

Normativul, la propunerea comisiei, se primește în general și special, cu mici modificări stilare.

Se decide introducerea Normativului în mod provizor.

Tot în numele comisiei organizatoare raportează Dr. G. Dobrin asupra raportului delegațiunii congrasuale, în chestia despărțirilor

Nou institut de văpsitorie, curățire și spălătorie cu aburi.

Aduc la cunoștința on. public, că am deschis

un institut modern de văpsitorie, curățire și spălătorie cu aburi
în ARAD, colțul străzii Weitzer János.

Institutul: str. Magyar nr. 26. Institutul de primire: str. Weitzer János (vis-à-vis de poșta centrală).

Roagă binevoitorul sprijin, proprietarul:

[La 420-86]

Knapp Sándor

hierarhice de cătră Sârbi. Se cetește raportul și se ia spre știre. Propunerile potrivite ale comisiei se primesc. Față de decedatul membru al delegației congresuale Ioan Budintianu la propunerea Excelenței Sale mitropolitului Ioan Mețianu, congresul își exprimă condolența prin sculare.

Sedinta proxima se anunță pe după amiazi la orele 4.
„G. Tr.”

Scrisoare din Londra.

Războiul și presa engleză. — Atitudinea României.

Londra, 18 Octombrie.

Atenția presei se îndreaptă spre localizarea războiului. Răsfoiesc pe rând toate gazetele de seamă, și am impresia unei mari griji, unei triste neliniști, cum nu s'a reflectat de mult în presa engleză. Situația se aseamănă cu cea care a precedat războiul dela 1877, dar având o perspectivă și mai întunecoasă. Cu toată pretinsa înțelegere dintre marile puteri, rivalitatea dintre Austria și Rusia, pornirile lor nemărturisite în chip oficial, dar găsindu-și drum totuși prin anumite foi, dau mult de gândit.

Cum se întâmplă mai totdeauna în cazuri de războiu, parte din presă a început a-și arăta pe față simpatia pentru statele Balcanice. În această simpatie intră desigur mai multe considerații, pe cari nu le discutăm. Ziare cu deosebită răspundere, însă, cum e „Times” și „Westminster Gazette” caută să păstreze deplină neutralitate. E semnificativ pasagiul cu care își încheie articolul de fond „Times” de Vineri, 11 Octombrie: „Toate încercările de simpatii pronunțate, fie pentru Turci, fie pentru Statele Balcanice, ar trebui să fie aspru respinse de fiecare om calm și cu judecată. Situația e cu mult prea întunecoasă pentru a îngădui formarea de păreri hotărâte asupra viitorului. Putem numai să așteptăm lumina, care poate să răsbată la urmă prin ceața îngământă a războiului. „În această ordine de idei, „Times” de azi critică rândurile dintr'un discurs al ministrului de finanțe. Dau mai jos pasagiul din acest discurs, care se referă la situația din Balcani, subliniind rândurile în chestie:

„În ultimile zile, din acel nor negru ce întunecase dela o vreme sud-estul Europei încărca groaznică a războiului izbucni, și perspectiva e, că în scurt timp orizontul Orientului va fi în foc. Ni se poate îngădui, să exprimăm aci măcar două speranțe. Prima e că arena conflației va fi mărginită — o speranță încrezătoare, aș zice; și a doua este că, oricare ar fi rezultatul conflictului dintre războitori, în orice caz o urmare va fi, și asta-i că hotarele libertății și buniei guvernării se vor întinde”.

Nu pot trece cu vederea și atitudinea pe care a luat-o „Comitetul Balcanic” din Londra. Această societate, care numără între membrii ei oameni de valoare, a avut o întrunire în localul Camerei Comunelor. Un manifest s'a redactat aci, și s'a dat publicității Sâmbăta trecută. Manifestul aruncă toată vina asupra marilor Puteri, și în deosebi asupra Angliei; inclină hotărât în partea statelor Balcanice, adăugând la urmă:

„Așteptăm depline lămuriri cu privire la atitudinea ministerului nostru de externe în această criză. — Comitetul Balcanic va face tot posibilul să întărească opinia în sprijinul unei politici care-i mai de acord cu simțământul public al țării”.

Un membru al acestui Comitet Balcanic, d. T. Palmer Newbould, a răspuns în „Westminster Gazette” la scrisoarea: „Atitudinea României, publicată în acelaș ziar de d. M. Beza. Observațiile pe cari le face d. Newbould sunt următoarele: că Români Macedoniai nu-s mai mult de 120.000 în Turcia; că n'ar fi tocmai de aceiaș

origină cu Românii din Tară; că nu crede afirmările aduse cu privire la cruzimile antartilor, și că România ar trebui să se desfiacă de Puterile centrale, unindu-se cu statele Balcanice în contra Turciei. Colaboratorul „Românului”, d. M. Beza printr'o a doua scrisoare lungă în „Westminster Gazette” răspunde punct cu punct la toate acestea.

D. Larungu.

Iată acum și acest articol, în traducere românească:

Atitudinea României.

Imi pare bine, că d. T. Palmer Newbould, un membru al Comitetului Balcanic, a fost așa de interesat în scrisoarea mea asupra „Atitudinea României”, încât să facă și anume observații, la cari sunt ținut a răspunde — fără să abuzez de bunăvoința d-voastră.

Înainte de toate, d. Newbould nu poate fi de acord cu privire la numărul Vlahilor (800.000), și face o deosebire între „Români proprii și Cuțo-Vlahi, sau Armâni”. Eu nu știu ce înțelege prin „Români proprii” în Turcia. E acolo o întreagă populație de Armâni — cumeseuți ca Vlahi, Cuțo-Vlahi, Vlahioți, denumiri ce li se dau din partea străinilor, și, deși pot fi respinse, eu le-am folosit numai ca să înlătur orice confuzie. Armânii, trăind precum trăiesc, în condiții foarte neprielnice, amestecați cu felurite neamuri, face prea grea sarcina călătorului întru a-i deosebi ca atari. Ceva mai mult, neavând o biserică separată, după care popoarele sunt clasificate în Turcia, în multe statistici ei sunt trecuți drept greci. Aceste considerații vițiază numerile în bună parte din cele 200 volume, pe cari d. Newbould le are în biblioteca sa Balcanică; apoi, fiind scris, precum spune, „în ultimii cincizeci de ani”, eu greu pot scăpa de anume influențe, datorite propagandelor locale. De aceea am crezut eu mai bine să mă refer la autori mai vechi, mărginindu-mă doar la câțiva cari-s demni de încredere.

Astfel învățatul grec Rangabé, scriind în „Pandora” la 1856, pune numărul Vlahilor la mai mult de 600.000 D. Urgubart, „The spirit of the East”, datând din 1830, zice:

„Nu-i de nevoie să observ, că Vlahii sunt originari din Valahia; și că, în număr de aproape jumătate de milion, sunt eiobani rătăcitori pe toată Turcia Europeană” (p. 124). Și William Martin Leake, pe care l-am pomenit în scrisoarea mea, vorbește de 500 comune Vlahice, „nici una foarte mică” — multe, precum știu, având între 3000 și 7000 locuitori.

Însă, afară de această populație cu așezări mai mult sau mai puțin statornice, sunt în Turcia numeroase triburi de Vlahi nomazi, cari niciodată nu se însemnă în statistici. Întâmplător, călătorii i-au întâlnit coborându-se de pe munți, cu turmele și caii lor, în lungi caravane, pline de culoare pitorească. Henry Tozer i-a văzut în popasurile lor de vară la o înălțime de 5200 ft., între Ipee și Prizren; și el adaugă: „Aceste familii sunt eu totul nomade, neavând locuințe fixe”. (Researches in the Highlands of Turkey” Vol. I, p. 352). Asta-i numai o pildă, dar asemenea familii sunt a se găsi în multe alte ținuturi, mai ales spre coasta Adriaticei, unde niciun călător nu s'a încumetat să-i caute, până acum de curând Profesorul Baldacci, dela universitatea din Bologna, care — cercetând o regiune limitată — da un număr de aproape o sută comune vremelnice. Cuzprinzând în cifra mea și aceste grupuri colindătoare, cred că n'am fost exagerat.

Acum, nu-s Vlahii înrudiți cu Românii de pe țărmul stâng al Dunării? D. Newbould imi citează pe Villari. Admit, cartea lui Villari e bună și folositoare pentru informația generală, dar nu să fi adusă într'o discuție particulară: eu nu cunosc vre-o autoritate, care să se îndoiască azi de originea comună a Vlahilor și locuitorilor din România. Chiar Leake, scriind când cercetările nu erau așa de înaintate, îi ține pe Vlahi a fi „o ramură din aceiaș nație.

care se afla în acele vremuri nu numai în rodnică țară de pe partea nordică a Danubiului inferior, acum cunoscută deobște în Europa cu numele de Valahia, dar asemenea în multe din părțile muntoase ale Turciei” („Researches in Greece” p. 363). Cât privește chestiunea bandelor, sunt în stare a procura dlui Newbould toate dovezile. În timpul conflictului Greco-Român, ministerul de externe al României a publicat o Carte-verde, în care se dau numărul bandelor, numele ofițerilor greci ce comandau multe din ele, și omorurile săvârșite. E o neagră colecție de grozavii Balcanice, deamună să fie păstrată în orice bibliotecă Balcanică.

La sfârșit, d. Newbould mă întreabă care-i morala celor susținute de mine. Apoi, simplul fapt de a spune adevărul unei presei iubitoare de adevăr, n'are vre-o morală? Am voit să întipăresc ideea, că punctul de vedere religios trebuie să fie lăsat deoparte, întru cât nu numai Turcii sunt de învinuți; și pe urmă să lămuresc pentru ce România n'a intrat în prezenta alianță a celor patru regate. Nu fiindcă ea nu pretuște libertatea. România e aceea care a ajutat pe Bulgari în străduințele lor de neatarnare, și nu trebuie să so uite, că mișcarea pentru independenta Greciei s'a pornit întâi în România. Dar, zice d. Newbould: „România ar trebui să-și lege soarta cu Statele Balcanice și să se unească, spre a se aduce la Poartă o așa presiune, care ar urma întru a se pune capăt domniei lungi de siluire, jaf, vărsare de sânge...” A se pune capăt? Prin ce mijloace? A se opri vărsarea de sânge? Nu-i o mai bună eșire? Unul dintre cei mai capabili oameni de stat ai noștri, d. Tache Ionescu, telegrafînd ziarului „Morning Post”, a propus „o întrunire a Congresului European spre a regula chestiunea reformelor în Imperiul Otoman”. Nu-i acesta un fel mai înalt de a privi chestia? Nu face asta o noare României, politice și atitudinii ei?

M. Beza.

CHESTIUNI BISERICESTI.

— Asocierea clerului. —

Suntem adânc recunoscători conducerii ziarului pentru cuvintele răspicate pe cari le-a spus în prim-articolul din Nr. 215 „Congresul național bisericesc”, în care se fixează o seamă de probleme bisericești, cari reclamă o grabnică rezolvire. Îndeosebi ne bucură înțelegerea dreaptă, ce se dovedește față cu trebuința asocierii clerului în societăți religioase-culturale, cum se zice acolo în „reuniuni preoțești”. Această deosebită considerare a mișcării, această aprobare a ideii de organizare, ce preocupă intențiv cercurile preoțești, în deosebi din vara anului 1909, dar până azi fără un rezultat real, ne dă îndemnul să prindem din nou firul lucrului, în nădejdea unei izbânzi apropiate, dacă a ajuns să fie socotită de o necesitate ardentă stringerea rîndurilor preoției și în organul cel mai de seamă a vieții noastre publice.

Încă în numărul de pe August al „Revistei teologice” din Sibiu, după ce infățișasem tabloul întunecat al stărilor noastre în biserică scriam cam următoarele: Din această situație posomorâtă și atât de neprielnică unei dezvoltări solide și firești a preoției noastre salvarea nu o găsește decât prin noi însine. Biserica e așezământul lui Christos și porțile iadului nu o vor birui, însă dacă prin resignarea și nepăsarea noastră vom îngădui ca tot alții să ne croiască soarta, lucrurile nu se vor îndrepta, ci vor cădea tot mai mult, procesul de descompunere va lucra cu repeziune în această vreme caracteristică prin însușirea de a surpa mâne, ce a zidit astăzi. Negligența și apatia, ce am dovedit până acum față de noi însine, ne va târi înaintea tribunalului viitorului și vom fi făcuți răspunzători pentru întrelăsarea mijloacelor de salvare. Iar mijlocul sigur este: organizarea solidă și conștie a in-

Cugetat-ai vre-odată cât de ieftin se poate cumpăra dela mine?

Ciorapi pentru femei 32 fl., ciorapi pentru bărbați 36 fl. Ploiere pentru femei și bărbați 2 cor. Cămeși albe pentru femei cor. 1'50 Cămeși albe pentru bărbați cor. 2'50. Haine pentru băieți și fetițe, talii și jupoane pentru femei. — Pânze fine de bumbac, 1 va 23 m., cor. 12—17'50. — Mărunțisuri. Decoruri. Ghete: 1 păreche ghete de casă 60 fl., 2'50, 3'60.

(A 121==) ANDREÉ VILMOS, SIBIU-NAGYSZEBEN, Dragonerwache-Suburbiu.

trezei corporații preoțești în vederea unor mai strânse legături colegiale, a unei activități unitare călăuzită de același ideal măreț și sfânt, spre care trebuie să fie pironiți ochii tuturor slujitorilor la altarul Domnului și al neamului.

Prin această întovărire vrem să nu mai persistăm în nepăsarea mistuitoare de suflete, vom să ieșim din amorțeala păcătoasă ce ne stăpânește; dușmăniei potrivnicilor, căreia singuraticii au căzut jertfă, să-i opunem afirmarea demnă a unei corporații, care nu mai plănuiește și speră, ci muncește prin îndemnul comun bine cunoscând scopul și alegând nimerit mijloacele. Deșteptând ambiții nobile în emulare, înălțând curajul la muncă prin stărnirea plăcerii de oficiu, să ne putem îndeplini mai cu dinadinsul datorile impuse de slujba, ce purtăm. Prin muncă unitară și conștie să devenim mai folositori societății, ostași mai destoinici ai împărăției lui Dumnezeu pe pământ, asigurându-ne în scopul acesta cuvenita influență în cercul nostru de activitate și în cercuri cât mai largi. Prin reciprocă povățuire să învingem mai ușor greutățile, ce ni se opun, să înlăturăm mai cu îndemănare piedecile ce se rostogolesc în calea binelui nostru mers, și stavilesc izbânda activității noastre pastorale. Iară de altă parte vrem să ne oțelim puterile pentru o demnă concurență cu alte asocieri și societăți, cari ne-au apucat înaintea, să ne asigurăm prestigiul ce ni se cuvine, să stocăm respectul ce ni-l datorește lumea, recâștigând cinstea și autoritatea în jos și asigurându-ne considerarea în sus.

În asociere am putea îndeplini o mai întinsă muncă bisericească-culturală atât în folosul nostru propriu, cât și pentru îndreptarea vieții poporului nostru. Pentru noi, ca și pentru ori care tagmă, e de lipsă însușirea unei temeinice culturi speciale, răzimați pe fundamentul culturii generale, ce am dobândit. Nu am putea vorbi încă în rîndurile preoțimii de stăruințe în o direcție științifică în câmpul activității noastre, dar nici neputincioși nu am fi, când cei mai destoinici și-ar încerca forțele, și când cei cu vederi mai largi, cu o cultură întinsă și știință temeinică se vor simți îndemnați a se pune în fruntea noastră, a ne da directive și a ne sprijini munca.

Mai arzătoare decât aceasta se arată trebuința de a ne îndrepta cătră popor. Hrana sufletească a mulțimii azi în mare parte e amestecată cu atâtea ingrediente primeiduoase, încât doftorul sufletese are de lucru. Aici asocierea clerului ar avea extins teren de muncă cu frumoase șanse de izbândă.

Să amintesc în pripă câteva probleme: Nivelarea atâtor neajunsuri și scăderi în profesarea slujbei noastre. Ridicarea nivelului intelectual al preoțimii. Revendicarea de drepturi, ce credem că ne compet în organismul bisericii și îndeosebi câștigarea dreptului de a ne pronunța asupra tuturor daraverilor bisericești și chiar de a concurge la rezolvirea lor pe calea potrivită, fie că ne privește acelea deadreptul pe noi, ori au un interes obșteș. Căutarea modalității de a îndrepta stările noastre materiale precare. Apoi îngrijirea unei literaturi de propagandă religioasă pentru popor, ca și pentru noi înșine. Tipărirea și răspândirea Bibliei pentru popor în părți alese și cu note lămuritoare. Introducerea unui spirit mai creștinesc în presa ce ne servește. Înființarea diferitelor instituții de protecție, de ajutorare și educație după pilda altor biserici. Înființarea unui orfanotrofiu pentru orfanii preoților și eventual ai învățătorilor. Și alte, și alte, căci suntem atât de săraci și rămași în urmă.

O altă problemă, care primează chiar pe cele înșirate e îndreptarea moralului nostru. Și în viața noastră de preoți bătute multe patimi și scăderi. Câte dezastre bisericești-românești nu poartă în sine pecetea slăbiciunii noastre sufletești, lipsa de conștiință demnității și a datoriei, slăbirea caracterului de preot luptător. S'au împământent și în viața noastră alte idealuri decât acele ale adevăratului apostol. Ne preocupăm de atâtea idei străine de noi, ne frământăm gânduri, ce nu servesc totdeauna interesele religioase, și pe urma lor puterea credinței lăncezește, religiunea nu poate influența după cuvîntă viața socială. Ni se aduce învinuirea — uneori nu fără temei — că noi cei mai tineri suntem ambițioși, inchipuiți, îngâmfați chiar și disprețuitori până și de slujba ce purtăm; celor bă-

trîni li se spune neputincioși și netrebniți, iar generația mijlocie e acuzată de materialism. Apoi se observă și la noi un trai prea liber uneori, o viață laxă, imorală chiar, care compromite cinstea preoțească. Prestigiul moral e condiția de căpetenie pentru existența ori cărei societăți, a corporațiilor ca și a individului, cu atât mai mult se pretinde această calitate dela preot, paznicul moralului public.

Toate aceste rele, al căror pomelnic lapidar s'a făcut, n'ar putea bătui în așa măsură câmpul vieții noastre de preoți, ba chiar s'ar curăți fără să lase urme dacă s'ar putea înfiripa acea putere mare ce se chiamă: *conștiință trează*. Dar o astfel de conștiință generală, însoțită de insuficiență neprihănită și abnegațiune nobilă, — condiții fundamentale ale ori cărei premeniri și îndreptări spre mai bine, — nu se pot realiza

decît prin concentrarea forțelor, prin o sistematică muncă în comun, prin asocierea tuturor în o tovarășie conștie, căci aceste sunt calități și virtuți la cari omul în singurătate nu se poate avânta.

Iată rostul asocierii clerului, a societăților sau reuniunilor preoțești, menite a strînge într'un mănunchiu forțele răslețe din biserică noastră ortodoxă românească, al căror muncă sporadică azi se risipește fără un rezultat, în vreme ce prin împreună lucrare, după o rînduială unitară, prin aceleași mijloace și prin însuflețirea reciprocă s'ar zidi mai ușor și mai durabil clădirea măreață a bisericii neamului.

Mulți însă privesc cu ochi răi și cu nedumescire această mișcare. Voi arăta că fără nici o îndreptățire. Preotul P. Morușca.

Războiul balcanic.

O conflagrație europeană inevitabilă? — Austria și războiul. — Neutralitatea României. — Trupele grecești în Turcia. — Ofensiva victorioasă a Bulgarilor. — Mobilizări în România? — Răscoala în Serbia veche. — Anglia amenință? — Politica lui Sasonow. — Importanțele declarațiilor ale unui diplomat. — Polonia contra Rusiei. — Atitudinea Franței, Angliei și României.

Arad, 21 Octombrie.

Incontestabil că pe zi ce merge, evenimentele din Balcani iau o măsură tot mai gravă. Ostilitățile au început și toată atențiunea este concentrată asupra ciocnirii ce o vor avea armatele turcești cu cele bulgare. După toate probabilitățile prima ciocnire, prima bătălie serioasă, va avea loc la Adrianopol.

Turcii au intențiunea să lase liberă înaintarea armatei bulgare până la Adrianopol și în fața acestui oraș, bine întărit, au totul pregătit pentru a da o bătălie decisivă. De aceea, armata dela Adrianopol are în fruntea ei comandantii cei mai de elită, cei mai reputați ca buni tacticieni și ea numără regimentele cele mai disciplinate. Pe rezultatul acestei prime bătălii, Turcii ca și Bulgarii, își pun toată nădejdea, căci consecințele ei vor fi de o mare importanță pentru restul operațiilor militare.

*

Nimeni la Sofia și Belgrad nu crede că Rușii vor lăsa pe frații lor mai mici din Balcani la voia întâmplării. Și se pare că Rusia a ascultat de apelul acesta făcut pe coarda sentimentală — avînd în vedere și alte scopuri ale politicii sale — și de aceea zilnic se transportă din Rusia în porturile bulgare munițiuni, alimente, articole de pansamente și... ofițeri.

*

Puterile, prevăzînd că situația internațională se va complica, au început pregătirile pentru evenimentele istorice ce se vor desfășura. Astfel, guvernul francez a dat ordine ca o escadră din flota mediterană să pornească în apele balcanice. Anglia de asemenea a dat ordin la una din escadrelle sale să aibă vasele sub presiune, gata să pornească spre Constantinopol ca și la 1877, spre a interveni când va crede momentul oportun. În același timp se svonește, că Rusia și monarhia austro-ungară fac, în secret, mobilizări.

Ce ne va aduce ziua de mâine, nu știm, dar cercurile politice și diplomatice sunt foarte pesimiste, căci convingerea generală e că la intervenția Rusiei, va răspunde și Austro-Ungaria și deci o conflagrație europeană va fi inevitabilă, — conflagrație care va țări și pe România, poate, într'un război.

Austria și războiul.

Viena. — „Neue Freie Presse” este revoltată de faptul, că patru mici state balcanice și-au permis să ridice o problemă, pe care de o sută de ani diplomații Europei se chinuesc s'o rezolve. Acest războiu — zice ziarul vienez — a fost pus la cale de panslivismul rusesc. El a ademenit, sedus și unit statele balcanice. El vrea ca în locul Turciei-europene să apară o confederație balcanică supusă Rusiei, iar sultanul să ajungă un prizonier al amiralilor flotei Mărei Negre.

„Europa nu face aceasta, pentru că imposibilul nu se poate întâmpla. Încă odată — ori care va fi rezultatul războiului, fie că Turcia va învinge ori va fi învinsă — înc'odată se va da lo cap panslivismului. El e și mai puțin europeanesc decât Turcia și mai puțin compatibil cu civilizația, și mai puțin înclinat spre omenie și spre respectarea oamenilor. Nu monarhia austro-ungară, ci Europa, indignată de acest războiu, va împiedica întinderea și complicarea lui”.

Neutralitatea României.

Viena. — *Correspondentul special din Sofia al ziarului „Neue Freie Presse” anunță că află din sursă autorizată că România a făcut marilor puteri precum și statelor balcanice o declarație în sensul că va păstra în tot timpul războiului cea mai strictă neutralitate.*

Știrea aceasta care desminte toate svonurile privitoare la mobilizarea României, a provocat cea mai bună impresie în cercurile conducătoare de aici. Ea a înlăturat în același timp și neîncrederea Bulgariei față de România.

Bulgaria capătă astfel libertatea de acțiune și va putea utiliza divizia din Vidin care avea însărcinarea să apere coastele de Nord ale Bulgariei.

Trupele grecești au trecut în Turcia.

Atena. — În ședința de Sâmbătă a camerei ministrul de externe a făcut cunoscut declarația de războiu și a dat citire notei remise de Gryparis. Ministrul zice că până în ultimul moment Turcia n'a încetat să facă demersuri și făgăduieli spre a încerca să desfacă Grecia de acordul balcanic. Venizelos a dat citire unui mesaj regal zicînd că suferințele fraților oprimați au silit statele balcanice să recurgă la arme.

Primul ministru a citit o depeșă a diadokului, anunțînd intrarea armatei grecești pe teritoriul Turciei. Ministrul marinei a anunțat plecarea flotei a cărei unica dorință este să vadă ieșindu-i întru întâmpinare flota turcă.

Președintele camerei cere voie, în mijlocul aplauzelor frenetice ale adunării, să trimită camerelor statelor aliate un nou salut frătesc

acum când tunul bubue în numele civilizației creștine contra barbariei.

Un mare entuziasm domnește în toată Grecia.

Atena. — Trupele grecești au trecut prin strâmtoarea Meluna pe teritoriul Turciei. Cartierul general al armatei grecești se află pe teritoriul turc. În apropiere de Tirnavos s'a început o luptă. Aviatorii anunță că la Meluna și Purnastepe se dă o luptă inversunată.

Salonic. — Primii răniți sosiți de pe granița grecească asigură că Grecii au atacat trupele turcești lângă Ligarpa.

Londra. — Din Atena se telegrafiază ziarului „Times” că trupele grecești au ocupat localitatea Damazi și defileul Meluna.

Regele Nichita și atrocitățile munteneșilor.

Londra. — Regele Nichita al Muntenegrului a primit în audiență pe corespondentul ziarului „Daily Express”. Regele a asigurat că a încercat totul ca să evite războiul, dar Turcii au provocat mereu pe munteneșii ridicându-și forturi pe teritoriul munteneșean. Regele Nichita vorbește apoi de învinovățirea că supușii săi ar fi dat foc satelor și că ar fi comis sălbătăcii.

— Am văzut pe oamenii mei; ei sunt perfect disciplinați, dar malisorii și trupele neregulate se poate să se fi dat la asemenea fapte.

Bătând cu pumnii în masă, regele continuă: — Aseară am spus unui preot catolic că voi ordona spânzurarea aceluia care se va face vinovat de fapte reprobabile. Am ordonat pentru moment înregistrarea tuturor Albaneșilor.

Ofensiva victorioasă a bulgarilor.

Sofia. — Trupele menite să opereze în Macedonia au trecut frontiera și au ocupat Terevoselo și Gorna-Djournaya în direcția Üskübului. Detașamentele cari operează în munții Rodope au trecut frontiera.

Pe teatrul războiului dela Adrianopol trupele bulgare au respins pe Turci pe toată linia și au ocupat orașul Mustafa-Pașa. Deocârmă malul stâng al Maritei. Regele Ferdinand vizitează pe răniți și-i decorează personal cu „Crucea militară”.

Colonelul Guinef s'a sinucis la Rodomir pentru că în loc să fie trimis în foc, cum dorea el, a fost lăsat în urmă la o etară.

Sofia. — Trupele bulgare au luat cu baioneta Mehomia, în Caza Razi.

Constantinopol. — Luptele continuă pe toată întinderea graniței sârbe și bulgare. Ciocniri violente mai continuă între Potpot și Kursumlie. la nordul orașului Pristina.

Spre Adrianopol.

Viena. — Din Sofia se anunță că intrarea Bulgarilor în orașul Curcaleh, cucerit de dânsii, s'a efectuat în condițiile cele mai bune și în uralele populației bulgare din localitate. Garnizoana turcă a părăsit Mustafa-Pașa și s'a retras spre Adrianopol. Turcii au pierdut un ofițer și trei soldați, iar Bulgarii au avut 12 răniți cărora prințul Boris le-a distribuit medalia pentru viteje.

Se mai anunță că Bulgarii au ocupat punctul de graniță Tarocovo și au cucerit orașul Dumaliabara.

Răscoala în Serbia-veche.

Belgrad. — Armata sârbă a trecut prin Pristina, ocupând gara și tăind drumul spre Üsküb.

Calea ferată dela Mitrovița până la Kazanlic e în mâinile sârbilor.

Populația creștină din toată Serbia-veche s'a răscolat împotriva stăpânirii turcești. Nu departe de Cumanova s'a alcătuit o puternică

bandă de răsculați sub conducerea lui Ștefan Ceha. Acesta a fost ucis.

Dintre creștinii cari fugiseră din Serbia-veche, 630 s'au reîntors înarmați ca să ia parte la războiu.

În toată Serbia-veche s'a răspândit o proclamație a regelui Petru, scrisă în limbile; sârbă, albaneză, turcă și în mai multe limbi occidentale în care se spune că armata sârbă aduce libertatea, garantează tuturor locuitorilor respectul religiei, limbii, tradițiilor și siguranța personală. Armata sârbă luptă numai contra armatei și anarhiei turcești. Ea va proteja pe toți locuitorii, fără deosebire.

Mobilizări în România?

Londra. — Din București se anunță că ministrul de război al României ar fi ordonat mobilizarea corpurilor I, III și V de armată. În cazul când armata bulgară ar învinge pe turci, atunci, după cum află ziarele londoneze din București, guvernul român va ordona mobilizarea generală pentru a fi gata la orice eventualitate.

Luptele dela Vlăca-Glava.

Köln. — „Kölnische Zeitung” află Salonic că trupele turcești au pătruns în Vlăca-Glava, la nord de Plava, și au alungat pe munteneșii peste graniță. În acelaș timp turcii au înaintat spre Andriița unde au bătut cumplit pe munteneșii. Munteneșii organizează în diferite localități bande.

Ianina în pericol de a fi infectată de holeră.

București. — Se anunță din Constantinopol că s'au trimis la Ianina medici militari cu microbi de holeră și tifos, pentru a infecta localitatea.

10 mil arnăuți uniți cu sârbii.

Belgrad. — Ziarul „Staza” spune că Issa Boletiaz, cu 10.000 de arnăuți s'a unit cu armata sârbească comandată de generalul Zivkovic.

Nimicirea unei trupe turcești.

Podgorița. — Sahvim bey, care se afla la Plava și cu o trupă de 2000 arnăuți grăbia spre Berana, în scopul ca să cucerească orașul, ieri a căzut în cursa munteneșilor. După o luptă crâncenă întreaga trupa lui a fost aproape măcelărită, iar el cu 280 arnăuți rămași în viață au fost făcuți prizonieri.

Gafă de diplomat sau o amenințare serioasă a Angliei?

Paris. — Ambasadorul Angliei la Viena Cartwright a făcut corespondentului ziarului „Le Temps” următoarea declarație categorică: „Noi vrem Creta!” Aceste cuvinte au provocat atât în cercurile politice cât și în opinia publică o senzație enormă. Toate ziarele comentează aceste cuvinte. Ziarul „Echo de Paris” zice: în cercurile conducătoare se afirmă că această declarație nu angajează întru nimic guvernul englezesc și că aceste cuvinte sunt „Gafa unui diplomat puțin obosit”. Soarta Cretei nu este nici în mâna Angliei, nici în a Turciei, ci în aceea a marilor Puteri. „Ziarul Eclair” spune că aceste cuvinte rezumă planurile de viitor ale Angliei.

Sârbii vor ocupa Üsküb.

Belgrad. — Armata sârbă își continuă drumul spre Üsküb fără a găsi până acum împo-

trivire din partea turcilor. Se crede că garnizoana turcă va părăsi orașul Üsküb care va fi ocupat de sârbi fără rezistență.

Situația lui Sassonow compromisă.

Berlin. — Ziarul „Lokal Anzeiger” anunță din Petersburg că, cu toate desmințirile, situația lui Sassonow, ministrul de externe al Rusiei, este grav compromisă. Primul ministru Kokovzev se află, însă, în grațiile țarului. Căderea lui Sassonow va însemna în acelaș timp triumful curentului războinic în Rusia.

Petersburg. — Marele duce Nicolaevici a declarat următoarele unui ziarist: Nu voi să ascund că nu aprob politica lui Sassonow. Cred că este de datoria morală a Rusiei să sprijinească interesele slavilor din Balcani. Regret numai că Țarul n'a fost bine informat asupra situației.

Importantele declarații ale unui diplomat.

Berlin. — Un diplomat turc a declarat următoarele unui redactor dela „National Zeitung” despre activitatea Angliei în acest război. Între altele diplomatul a spus: Toată lumea politică are cunoștință de lupta neîntreruptă dintre Anglia și Germania. Scopul Angliei e să târască pe Germania într'un război mare, să distrugă puterea ei armată. Interesul Angliei a fost dela început să provoace un război între Turcia și celelalte state balcanice sperând că acest război se va sfârși într'un război dintre Austria și Rusia, iar Germania fiind aliata Austriei va intra și ea în luptă.

Anglia pentru a-și putea realiza acest plan, a promis Rusiei că o va sprijini în chestia Dardanelelor. Astfel s'a întâmplat că Anglia și Rusia acum câteva săptămâni au intervenit pentru menținerea păcii în Balcani în ascuns însă au îndemnat popoarele din Balcani să declare război Turciei. Sunt documente pozitive că acum câteva săptămâni Rusia neoficială a recurs la toate împrejurările să facă o propagandă pentru război în armata și printre ofițerii bulgari. Planul a fost ca să detroneze pe regele Ferdinand, dacă acesta se va opune războiului.

În cazul dacă în urma războiului balcanic va izbucni un război european, este fără îndoială că Anglia nu va da ajutor Rusiei. Atitudinea Franței este corectă și nu permite amestecul Angliei și Rusiei în Balcani. Vom vedea însă ce se va întâmpla dacă Anglia își va continua politica perfidă. În India și Egipt trăiesc milioane de musulmani și aceștia la un moment dat se vor scula ca un singur om contra Angliei.

Regina Carmen Sylva urmărește în fals o agenție.

București. — Ziarele au publicat o telegramă pe care M. S. regina ar fi adresat-o lui D'Estournelles de Constant, ori acea telegramă era falsă. „Le Journal” publică în această privință următoarea telegramă dela corespondentul său din Viena:

In România, regina urmărește pentru fals și încercare de falsificare pe o agenție care a publicat o telegramă imaginară semnată de regina și adresată dlui d'Estournelles de Constant. M. S. regina declară că respectă prea mult constituția ca să trimită astfel de telegrame.

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,

Timișoara-centru, Palatul Dauerbach

Operează și vindecă **boli de piele și sexuale cu razele Röntgen.** Operarea polipilor și a alor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate. (Ba 46-60)

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m

Celor din provincie cărora es recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume

Prințul Windischgrätz în lagărul armatei bulgare.

Budapesta. — Prințul Windischgrätz, membru al sentului austriac a plecat cu Orientul-Expres la Sofia. Aici va trage la cartierul general al armatei și va petrece tot timpul în societatea regelui Ferdinand, cu care e prieten de aproape. Prințul face această călătorie în urma mandatului primit dela ministrul de război, generalul Auffenberg, căruia îi va fi în aceeași vreme corespondent civil.

Atitudinea Franței, Angliei și României.

Viena. — „Nowoje Wremja” într'un articol se plânge contra Angliei și Franței din cauza atitudinii acestora față de războiul din Balcani. S'a aflat că Anglia și Franța nu vor să dea ajutor Rusiei în chestia balcanică. Dacă Anglia și Franța vor părăsi pe Rusia în situațiunea aceasta critică rezultă că înțelegerea franco-rusă și anglo-rusă a fost greșit încheiată. Rusia a făcut până acum o mulțime de concesii Angliei. Anglia o părăsește acum și invocă mereu congresul dela Berlin pe care nu-l poate călca, Anglia trebuie să știe că Rusia are o armată puternică, care va avea o mare influență asupra istoriei. Rusia nu mai poate aproba în viitor asemenea combinațiuni politice, din care nu poate trage profit. Rusia trebuie să scape din această incurcătură, și să se alieze cu alte puteri cari la nevoie își vor recunoaște datoria față de o aliată.

Viena. — Sub titlul „România și războiul” ziarul „Neues Wiener Tagblatt” scrie acestea:

„Nici una dintre puterile cari sunt amestecate în războiul din Balcani, — spune ziarul — nu este într'o situație mai grea ca România. România în sensul strict al cuvântului nu e stat balcanic, dar diferite interese o apropie atât de mult de aceste state încât se numără printre ele.

Înainte de toate România e o putere creștină și prin religiunea ortodoxă e prietenă cu statele balcanice cari au aceeași religiune. Populația României nu simpatizează cu Turcia și cu toate că amintirile ocupațiunii turcești aparțin azi timpurilor trecute și nu mai sunt vii, prin istoria, poezia și monumentele acestui popor nu s'a dat uitărei domnia tiranică a turcilor. În Macedonia și Albania trăiesc conaționali ai românilor, cuțo-vlachii sau aromânii, în număr foarte mare și pentru instrucția culturală a acestora România a făcut sacrificii enorme.

Sub domnia lui Abdul Hamid românii au obținut concesiuni prețioase, pentru conaționali lor, pe cari nu-i pot abandona. Afară de acestea România și mai ales prin Dobrogea, care e în strânsă legătură cu Balcanii, poate fi privită ca stat balcanic.

Avantajele acordate României prin tratatul dela Berlin, pe cari le-a obținut prin faptul că soldații români au dat independența Bulgariei, nici până astăzi nu au fost realizate. România are numai interesul ca să nu se facă nici o schimbare care i-ar îngreui pozițiunea.

Toate aceste lucruri trebuiesc luate în considerare, dacă voim să apreciem exact situația României față de războiul din Balcani și de urmările lui. Calea pe care trebuie

să o urmeze guvernul român este „nimic fără noi, numai trecând peste noi”.

Polonia contra Rusiei.

Din Lemberg se anunță: Mai multe ziare din Varșovia anunță: *Comitetul central al social-democrației poloneze a lansat zilele trecute manifeste, menite a fi împrăștiate în toate localitățile Poloniei rusești. Primul manifest cere ca, în cazul unui război la care ar participa Rusia, populația din Polonia rusească să primească cu simpatie pe adversarul Rusiei. Al doilea manifest cere să se ia măsuri din vreme ca pregătirile militare ale Rusiei să nu poată avea nici un efect în Polonia rusească. Muncitorimea să distrugă telegrafele, căile ferate, etc. Deasemenea se recomandă călduros dezertarea. Înaintarea dușmanului să fie ajutată și sprijinită din toate punctele de vedere. Manifestul amintește că Polonia nu face parte din Rusia, ci este subjucată de aceasta.*

ORONICA ȘCOLARĂ

Carte de școală aprobată.

De ministru al cultelor și instrucțiunii publice, ung. prin ordinul dela 25 Septembrie 1912 Nr. 127.207, a provăzut cu clauzula de aprobare și a luat în lista cărților de școală, aprobate pentru școlile primare cu limba de propunere română:

„Cartea de cetire”, pentru clasa II, III și IV primară, de I. F. Negruțiu și P. Ungurean. Ediția IV îndreptată și amplificată. Balázsiálva 1911. Tipografia seminarului teologic gr.-cat. — Preț 1 coroană.

În interesul învățământului și al școlilor noastre, sunt rugate toate ziarele și revistele române să publice acest anunț școlar. Pentru că astfel să se știe orienta senatele școlare și frații învățători nedumeriți, în urma opreliștei greșite, care s'a publicat în „Budapesti Közlöny Nr. 216 — 1912 Septembrie 24, de unde s'a reproduș și în ziarele române, cu adausul și mai greșit, că adecă toate cărțile tipărite în tipografia seminarului din Blaj, sunt oprite de minister.

„Cartea de cetire” e aprobată; iar Abece-darul și Carte de cetire maghiară, cl. II primară precum și Constituția patriei, pentru cl. V—VI, primară; sunt înaintate spre aprobare, și credem, că în curând vor obține aprobarea dlui ministru.

Toate celelalte manuale, eșite în editura tipografiei seminarului teologic din Blaj, sunt aprobate în edițiunea lor ultimă; prin urmare se pot întrebuința în școlile primare române fără nici un scrupul sau teamă de proces disciplinar ș. a.

Această semnătură să servească drept răspuns tuturor scrisorilor ce primesc zilnic.

Blaj, la 17 Octombrie 1912.

Ioan F. Negruțiu, director.

A V Î Z!

Aducem la cunoștință că în zilele aceste vom sista expedarea foii la adresa acelor abonați cari n'au plătit abonamentul înainte. Rugăm deci cu insistență pe restanțieri să grăbească cu achitarea datoriei lor.

Administrația ziarului „Românul”.

INFORMAȚIUNI

Arad, 21 Octombrie 1912.

Noul consistor metropolitan gr. or. pe anii 1912—1915. În ședința de Luni a congresului național al bisericii noastre gr. or., la Sibiiu, a fost ales noul consistor metropolitan pe anii 1912—1915, după cum urmează:

I. Asesor în senatul bisericesc: a) ordinar: Dr. Traian Badescu, protosincel; b) suplent: Ioan Pepa, protopop.

II. În senatul școlar: a) ordinari: Lazar Triteanu, Andreiu Bârseanu, Roman Ciorogariu, Dr. Iosif Gall, Vasile Goldiș, Dr. Valeriu Braniște; b) suplenți: Dr. Ioan Mihu, Dr. Nicolae Comșa, George Szerb, Dr. Stefan Petroviciu, Dr. Nestor Opreanu, Gerasim Sârbu.

III. În senatul episcopesc: a) ordinari: Mateiu Voileanu, Parteniu Cosma, Dr. George Popoviciu, Dr. George Dobrin, Dr. Aurel Novac, Nicolae Zigre; b) suplenți: Dr. Ioan Stroia, Ioan Droc, Dr. Lucian Borcia, Dr. I. Șenchea, Mihai Veliciu, Dr. Petru Corneanu.

Nouii doctori în medicină. Sâmbătă în 19/X, au fost promovați doctori în medicină tinerii români: Aurel Mărgineanu, Romul Popoviciu, Ioan Totoian și Ioan Teleguț.

Carmen saeculare. Primit următoarele: Societatea „Petru Maior” a edat un memoriu jubilar: „Carmen saeculare”, (apărut în tipografia „Doina” din Beiuș) precum și un supliment: „Acțiunea pentru internatul studentesc din Budapesta”; a căror răspândire în cercuri cât mai largi, credem c'ar contribui foarte mult la susținerea internatului față de studenți-nea universitară de aici.

Pentru a ocoli eventuale neînțelegeri, aducem la cunoștința on. public românesc, că prețul memoriului jubilar „Carmen saeculare” e 1 cor. 50 bani; iar al suplimentului „Acțiunea”... 50 bani plus porto postal. (Adresa: Budapeșt, IX Mátyás utca 11, II 21). Pentru societate: Vasile Stoica președinte. Emil Teosu secretar.

P. S. Rugăm celelalte foi românești să binevoiască a reproduce acest anunț.

Intrunire colegială. Colegii cari au absolvat pedagogiul arădan la 1881 sunt invitați la întrunire colegială pe Sâmbătă în 3/16 Noembrie a. c. la Arad, ziua centenarului pedagogiului. Cei sosiți de Vineri seara vom lua cină comună Vineri seara la ora 8 în restaurantul „Cornul vânătorilor” („Vadászkürt”, lângă palatul ziarului „Românul”), iar Sâmbătă dimineața ne vom întruni cu toții în s. biserică la serviciul de dimineață. La revedere colegi, după o muncă de 31 da ani. Bodești, Lugoj, Caransebeș. N. Boscaiu, I. Vidu și I. Vuia.

Nouii advocați români. Săptămâna trecută au luat cenzura în Târgul-Murășului următorii domni: Dr. George Crișianu, Dr. Romeo Munteanu, Dr. Augustin Rațiu, Dr. Aurel Blaga și Dr. Aurel Zigre.

Sincere felicitări!

Studentul Jukits grațiat. Din Agram ne vine știrea că studentul Jukits, care comisese atentatul contra comisarului regesc Cuvaj omorînd în locul acestuia pe șeful de secție Herovici, — în cele din urmă a fost totuș grațiat de M. Sa. Propunerea pentru grațiere a înaintat-o M. Sale ministrul croat Josipovich. Ea a fost rezolvită săptămâna trecută în mod favorabil. Jukits va sta vre-o 10-15 ani în temniță și apoi, în caz

MANDAT.

Aceluia care eu prilejul cumpărării nou-tăților de toamnă și iarnă prezintă acest eupon, i-se va acorda 5% rabat din prețurile noastre solide fixate.

Filiala din Arad a magazinului de dantele din Budapeșta Bulev. Andrassy nr. 20

— palatul Fischer Elitz —

se capătă la

132-136

că se va purta bine, va fi grațiat definitiv. Actul de grațiere va sosi la Agram peste vre-o câteva zile.

Cununie. D-soara Eugenia Gogonea din Poiana-Mărului și Mircea Tomas din Tohanul vechiu își anunță cununia religioasă care va avea loc în 14 (27) Octombrie st. n. la orele 4 p. m. în Poiana Mărului.

Intr'un ceas bun!

Tipografie și librărie românească în Lugoj. Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că am mutat Tipografia „Minerva” în str. Coroanei Nr. 6 (vis-a-vis de Albina). Primesc spre executare tot felul de tipărituri ce se țin de arta tipografică: Tipărituri pentru bănci, advocațiale, invitări de petreceri (chiar și în colorii), de logodne, de cununii, avize, foi volante, anunțuri funebre, coverte etc., executate cu gust și cu prețuri moderate. Serviciu prompt și conștiințios. Totodată aduc la cunoștința onoratului public, că am deschis și Librăria „Minerva” unde se află de vânzare tot soiul de hârtie, coverte, ilustrate, cărți diferite, revizite de școală, cerneală, diferite ziare, etc. etc.

Rog onoratul public român, să binevoiască a mă onora cu comanda necesare și să sprijinească și pe alte căi întreprinderea mea românească. Cu deosebită stimă: Gheorghe Tăran proprietarul Tipografiei și librăriei „Minerva”, Lugoj.

Aviz. Fiindcă am avut până acum multe inconveniente cu corespondența pe urma schimbării adreselor, anunț pe toți prietenii și cunoscuții că m-am stabilit cu ziua de astăzi în Brașov, Târgul grâului Nr. 4. Dr. Horia Petra-Petrescu.

Necrolog. Vilma G. Popp, soție, Cajus G. Popp, fiu, Elena A. Popovici, soră, precum nepoții, nepoatele și numeroasele rudeni au durerea nemărginită a aduce la cunoștință, că mult iubitul lor George G. Popp, mare proprietar, fost președinte al comitetului parohial al bisericii Sf. Adormiri și al corporațiilor școlare din Brașov, vechiu membru al comitetului național român, membru în consiliul comunal și municipal ș. a. a încetat din viață Vineri în 5/18 Oct. a. c. la orele 8.35 seara împlinind vârsta de 68 ani. Înმომრმართა iubitului răposat se va face astăzi Luni în 8/21 Oct. a. c. la ora 3 p. m. dela locuința din strada Vămii Nr. 5 în cimiterul capelei gr. or. române din Groaver. Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Scritori români traduși în limba ruteană. În revista săptămânală ruteană „Nedilea” din Lemberg a apărut, în unul din ultimele numere, un articol despre istoria limbii și literaturii românești, scris de un profesor român din Cernăuți și tradus de profesorul rutean W. Simowycz. În același număr s'a tipărit și o traducere a cunoscutei legende populare „Mănăstirea Argeșului”, făcută de scriitorul rutean Iwan Francko și alta a lui „Popa Duhu” de I. Creangă făcută de d-soara Ecaterina Mandicevschi. Tot acolo se anunță apropiata apariție a unui șir de traduceri din românește, cari se vor publica parte în revista numită parte într-o bibliotecă pentru tineretul rutean. Din Creangă sunt gata traduse „Amintirile”, Harap Alb, Moș Ioan Roată, Ivan Turbinca și va urma peste scurt și restul operelor. Astfel Creangă va fi primul autor român tradus în întregime într-o limbă străină. Harap Alb va apărea cu ilustrații. Toate traducerea aceste se datoresc profesorului rutean Vasile Simowycz din Cernăuți, care, citind pe Creangă, a învățat românește și și da multă silință pentru a face cunoscută între Ruteni literatura românească.

Serbătorirea celui mai mare arhitect român: I. Mincu. În București toți arhitecții români mai de seamă, împreună cu mai mulți artiști, au serbat zilele trecute semicentenarul arhitectului I. Mincu, profesor la școala națională de arhitectură. Serbătorirea dlui arhitect dl Mincu, care pentru arhitectura noastră este ceea ce a fost Grigorescu în pictură, însemnează un moment important în istoria artelor noastre plastice, pentru că ea stabilește clipa de renaștere a stilului național în arhitectura românească. Revista „Flacăra” a scos un număr

în onoarea dlui Mincu, dl Vlahuță a scris câteva rânduri călduroase, pentru cel mai mare și mai nedreptățit arhitect român”, iar la banchetul ce i-l-au dat prietenii, admiratorii colegii și elevii lui, dl Mincu a rostit următorul discurs, din care dăm o parte mai caracteristică, pentru că aminteste de crearea stilului național:

Nici odată. Doamnelor, în viața mea — să mă credeți — nu am fost așa de mișcat ca acum, — și nu am cuvinte să vă pot mulțumi.

Eu m'am crezut totdeauna singur și am zis: fie și singur, dacă soarta vrea așa. Azi văd că nu am fost singur și vă mulțumesc...

Școala românească în meseria mea eu nu am învățat. Puținul, foarte puținul, ce știu l'am învățat prin lume, departe. — Când m'am reintors în țară nu am lucrat pentru parale. Și, singur, cum mă simțeam, am răscolit și am cercetat: o bisericuță, o casă veche și alte vechituri, „fleacuri de astea” și am crezut că se poate face ceva — nu parale — cu ele. Ele în ochii mei erau ca niște rădăcini sănătoase ale unui arbore rupt de furtună și am încercat să pui altoiul meu pe ele. Azi, spre bătrânețe, văd că altoiul s'a prins, că a dat lăstare și cred ele vor ajunge departe.

Jubileul unui prieten al nostru: Adam Müller-Guttenbrunn. În 22 Octombrie a. c. un scriitor german de mare valoare, unul din cei mai sinceri prieteni ai poporului românesc, Adam Müller-Guttenbrunn împlinește 60 de ani de viață. Autorul romanului lui „Götzendämmerung”, „Der Kleine Schwab” etc. merită din partea noastră toată stima și recunoștința noastră pentru simpatia caldă cu care a scris despre noi în romanele sale. Sperăm că se scrie mai pe larg despre viața și opera sa în una din revistele noastre.

O nouă catastrofă pe Dunăre. Din Galași se anunță, că Sâmbătă seara la orele 7 jum. o barcă a „Monitorului Al. Lahovari” a plecat dela cheiul Bursei cu 16 marinari sub comanda unui caporal, încărcată fiind cu o mare cantitate de provizie destinată echipajului aceluși monitor. În momentul plecării, barca s'a răsturnat, nu se știe prin ce împrejurări, în dreptul debarcaderului navigației fluviale române. Barca, împreună cu toți marinarii s'a cufundat în valuri. Personalul vapoarelor „Principele Carol” și „Domnul Tudor” dând ajutor care de salvare, în primul moment au fost salvați 4 marinari. Aflăm că dintre cei 16 marinari ce se aflau în barcă, n'au rămas decât opt, dintre cari unul a înnebunit de groază. Ei au fost duși parte la comandamentul marinei, parte pe monitorul „Lahovari”. Se fac cercetări minuțioase pentru găsirea cadavrelor celorlalți marinari.

Catastrofa a avut loc în împrejurările următoare: În momentul plecării, comandantul bărcii dădu poruncă de plecare lopătarilor, cari neînțelegând bine ordinul, au gresit manevra astfel că barca, luată de curent, s'a lovit cu latul în botul vaporului „Principele Carol”, răsturnându-se și asvârlind pe cei 16 marinari sub vapor.

x **Cuptoarele „Cora”** reclamă puțin material de încălzit. Cuptoarele acestea precum și alte cuptoare bune și vetre de fier se vând cu prețuri ieftine la ferăria **Pöhm János, Arad, piata Libertății (Szabadságtér).** (P. 427—20).

x **Din esenția mea se poate pregăti o economisire de 200%** ieftin acasă după carte ușor și curat licher, rum, rachiu și coniac. **Esență pentru 1 litru 50 fileri.** Rachiu alay, Anisette, Piersică, Benedictin, Chartreus, Pere imperiale, Amar, Chimin, Cafea, Coniac, Maraschino, Roze, Vanilia, **Esență pentru 1 litru rum, de Amanas și rum de Jamaica 32 fileri. Esență pentru 1 litru rachiu de prune, de drojzii și trebere 20 fileri. 1 litru spirit de 96% rafinat 2 cor. 20 fil.** **Părul cărunt și mustața cărună se oprese bine cu vopseaua „IDEAL”** pentru păr care e nestricăcioasă. Prețul 3 cor. Se află de vânzare în toată coloarea la **Fekete Mihály,** droguerie la „Inger” în Murăș-Oșorheiu (Marosvásárhely).

x **Căstig însemnat** realizează tot românul, care în caz de lipsă își cumpără pian, pianin sau armoniu din **depozitul românesc** al profesorului de muzică **Timotei Popovici** din Sibiu (Nagyszeben), **Strada Cisnădiei 7,** (vis à vis de otelul Impăratul roman), asortat cu instrumente de prima calitate din cele mai bune fabrici. Se admite și plătire în rate.

Ultima oră

O nouă bombardare a Varnei.

Sofia. — Ieri la orele 4 d. a. vasele turcești au început o nouă bombardare contra portului Varna. Garnizoana a răspuns iarăși cu focuri de tunuri, silindu-i pe Turci să se retragă, fără ca să îi pricinuit pagube însemnate în oraș. Două torpiloare bulgare au urmărit cuirasatele turcești, pentru ca să le descopere direcțiunea în care au plecat.

Victorii sârbești.

Semlin. — Ministrul de externe publică un comunicat oficial în care spune, că trupele sârbești au cucerit localitățile *Bajanovat, Rojan și Pođujevo.* În Podujevo Sârbii au luat pradă 10 mii lăzi de cartușe, 80 de șatre și multe tunuri.

Belgrad. — Cartierul general sârb a fost mutat azi la Vranja. Azi, probabil, armata sârbă se va uni cu armata munteneagră. După știri necontrolabile Sârbii ar fi ocupat colinele deasupra Novi-Bazarului.

Știri de pe câmpul de luptă munteneagră.

Cetinje. — După o luptă de două zile, în care Turcii au opus o rezistență desnădăjduită, *lupta dela Guzinje a rămas nehotărâtă. Ambele părți au pierderi foarte mari.* Divizia generalului Martinovici în două coloane asediază fortul Tarabos. În tinutul Podgorița operațiunile au încetat.

Plecarea flotei turcești.

Constantinopol. — Ieri după amiază vasele turcești din Marea Neagră au primit ordin să plece în Marea Egeică spre flota greacă și s'o atace. Cauza acestui ordin neașteptat este, se zice, faptul, că vasele de război grecești au bombardat Dedeagaciul și au nimicit mai multe linii ferate.

Sârbii au intrat în sandjac.

Sarajevo. — După o luptă crâncenă trupele sârbești cari intraseră în sandjac au cucerit *Nova-Varos, iar o a doua coloană sârbească se află la o depărtare numai de 5 km. de Novi-Bazar. Aci lupta nu va fi mare, deoarece garnizoana turcească e mică.*

Atașaii militari ai monarhiei austro-ungare.

Viena. — Comandamentul militar a emis pe vicecolonelul de husari *Tancos* ca atașat militar la teatrul de război grec, iar pe majorul *Elis-lago* în aceeași calitate la Sofia.

Zi de audiențe.

Viena. — Azi după amiază, la orele 12 jum. M. Sa a primit în audiență pe ministrul comui de război, cav. de *Auffenberg,* iar la ora 1 jum. pe principele *Lichtenstein.* Amândouă audiențele sunt în legătură cu evenimentele din Balcani. Principele *Lichtenstein* a raportat M. Sale despre organizarea spitalelor militare de pe câmpul de război.

Convocarea camerei ungare.

Viena. — Camera ungară va fi convocată probabil pe Sâmbătă, 26 Oct. În ședința de Sâmbătă se va da cetire autografului regal, prin care se convoacă cea mai amoviată sesiune a delegațiilor la Budapesta. Prin-ministrul *Lukács* va merge săptămâna aceasta la Viena pentru a se prezenta M. Sale în audiență.

Contele Berchtold în Italia.

Viena. — Ministrul nostru de externe, contele *Berchtold,* a plecat ieri dimineață în Italia, unde va avea o întrevodere cu suveranul statului aliat. Astăzi seara ministrul va sosi la Piza, unde îl așteaptă *San Giuliano,* ministrul de externe al Italiei și *Mérey,* ministrul monarhiei la Roma. Întâlnirea contelui *Berchtold* cu regele Italiei va avea loc în *San Rossero.* În cercurile diplomatice i se atribuie acestei întreprinderi o deosebită importanță și toți factorii interesați sunt de acord că ea stă în strânsă legătură cu chestiunea balcanică. Înțelegerea stabilită între monarhie și Italia cu privire la Albania va fi acum revizuită și apoi mai târziu, în 1914, reînviată.

Cauzele crizei de bani.

În criza actuală de bani, de o durată atât de neobicită de lungă, se ivește adeseori întrebarea, mai ales în cercurile laice, asupra cauzelor, cari au provocat și mențin această criză.

Vom încerca în cele următoare să schițăm, pe baza expunerilor unui financiar distins din capitală, în special cauzele, cari au dat naștere crizei de bani la noi, în Ungaria.

Una din cauzele principale este, că la noi creditul nu este destul de organizat. Pe când adesea în străinătate, în Apus, de regulă fiecare firmă sau și particular întreține legături mai strânse de afaceri, cu o singură bancă, cu un singur bancher, prin mijlocirea căruia îndeplinește toate operațiunile sale bănești, pe atunci la noi firmele, ca și particularii uzează și nu arareori abuzează de credit la numeroase bănci. Urmarea este că adeseori firme, ca și particulari, se pot folosi și și primesc credit și de 20 de ori mai mare, decât ar vrednici, pentru că, de cele mai multeori, unii dintre creditori nu știu decât credit uzează firma la celalalt.

În timp de criză de bani din contra acestor firme sau particulari li-se poate abize creditul deodată de către toți creditorii. Dacă ar sta în legătură de afaceri cu o singură bancă, atunci aceasta în timp de criză și-ar cruța datorășul, bine știind, că acesta alt izvor de credit nu are; în timpuri normale din contra putându-se orienta mai bine asupra relațiilor de avere, asupra afacerilor și a capacității de credit a clientului i-ar deschide credit numai până la o sumă limitată, împiedcându-l astfel de a se apuca de afaceri riscate și ce întrec puterile sale materiale.

O altă caracteristică a lipsei de organizație a creditului dela noi este, că legea noastră comercială nu limitează deajuns putința de a se înființa cât de multe bănci. Nimic nu este mai ușor în țara aceasta decât a înființa o bancă. Dacă un tată, bine situat materialmente, voește să facă din fiul său director de bancă, fără privire dacă are, sau nu aptitudinile și calificația recerută pentru acest post, sau dacă voește să institue pe ginerele său avocat ca juriscunsult de bancă, crează simplu de azi pe mâne o bancă, o cassă de păstrare. Micile bănci întemiate pe baze nesolide deoparte nu pot satisface în măsura recerută și în mod durabil trebuințele de credit, iar de altă parte primejduiesc continuu interesele deponenților lor.

Pe lângă acestea o cauză a scumpetei de bani dela noi este și faptul, că Ungaria este o țară săracă în capitaluri. Este avizată în mare măsură la sprijinul Austriei și a altor țări străine în ce privește satisfacerea trebuințelor sale de credit. Acest credit al străinătății ajunge la noi parte prin mijlocirea hâncilor mari din capitală, parte prin a institutelor de bani austriace. Când se ivesc apoi — ca de prezent — perturbații în viața politică, criza politică provoacă natural și o criză financiară. Străinătatea, în urma încercărilor politice interne își pierde încrederea, își retrage în întregime sau în parte capitalurile, ce le-a plasat la noi în timpuri normale și aceasta provoacă perturbații în viața financiară indigenă. Aceasta mai ales dacă vom ținea seamă de faptul, că la noi partea cea mai mare a datorășilor contractează împrumuturile

în firma credință, că acelea nu trebuie replățite la scadență în numerar, ci se vor putea prelungi din timp în timp — și poate la infinit.

S'a atribuit din unele părți criza actuală de bani și conducerii Băncii Austro-Ungare, care — se zicea — a procedat prea riguros de astădată. Acuza este nedreaptă. Banca de emisiune a dovedit cea mai mare prevenire la satisfacerea trebuințelor legitime de credit. De altă parte tocmai în urma poziției sale de bancă conducătoare, de reguloare a creditului monarhiei, și-a împlinit numai datoria și contribuie numai la îndreptarea stărilor nesănătoase, ce dominează — când restrânge sau dencagă chiar creditul acelor indivizi, firme sau instituții, cari hazardează în afacerile lor, ori s'au întemeiat fără o necesitate reală, sau cu mijloace nereale.

Criza după toate probabilitățile va mai dura încă câteva luni, căci toamna, chiar și în timpuri normale, cererile de bani sunt totdeauna mai intensive și banii scumpi. Anul nou va readuce probabil stări normale și în piața de bani, firește într-o cât nu se vor naște nouă complicații politice în urma războiului din Balcani, lucru, ce după știrile din urmă, nu este exclus.

„Rev. Ec.”

Mulțămită publică.

Subscriși în numele credincioșilor gr.-or. români din Bontestți, mulțămim din inimă tuturor acelor domni, tuturor institutelor de credit și economii, cari au binevoit a contribui cu obolul lor în favorul renovării sfintei noastre biserici. Mulțămim în special Prea Sfinției Sale Domnului Episcop Ioan I. Papp, care nu a cruțat nici o osteneală, ci a binevoit a asculta glasul credincioșilor Săi și a venit în mijlocul lor de a le săvârși actul sfințirii sfintei biserici și a le adresa câteva cuvinte de mângăiere și întărire în credință și legea lor străbună. Mulțămim mai departe Prea Onoratului Domn adm. protopopesc Iuliu Bodea, care a lucrat cu noi împreună din toate puterile pentru a ne ajunge scopul. Mulțămim Mult Onoratei suite a Prea Sfinției Sale, cari prin prezența lor au ridicat nivelul serbătoarei noastre cu ocaziunea sfințirii sfintei biserici. Rugăm și vom ruga neîncetat pe Tatăl ceresc, ca să le dăruiască tuturor viață lungă și plină de fericire spre prosperarea sfintei noastre biserici și a întreg neamului românesc.

Bontestți, la 24 Septembrie v. 1912.

Cornel Sabău, preot gr.-or. român. Lazar Igrisan, inv. gr.-or. român. Marcu Ilea, Virgil Frențiu, epitropi.

Au contribuit următorii: Venerabilul consistoriu diecezan gr.-or. rom. Arad 300.—. Marele mecenate Vasile de Stroescu 200.—. „Victoria” 100.—. „Crișana”, Brad 100.—. „Codrul”, Buteni 50.—. Antoniu Mocsonyi de Foen 20.—. Emanuel Ungurean, avocat, Timișoara 10.—. Sfânta mănăstire de Hodoș-Bodrog 20.—.

Buteni: Dr. Aurel Grozda 20.—. Dr. Cornel Albu 10.—. Dr. Ioan Pop 10.—. Dr. Kozma Antal 10.—. Dr. Eugen Costina 2.—. Dr. Dénes 2.—. Valder Izsó 1.—. Gligor Frenț 1.—. Ilia Ioan 1.—. Petru Frățeanu 2.—. Sebestyén Mihály 2.—. Arcadie Căcinea 3.—. „Takarék pénztár Körösbököny” 5.—. Iferdian și Mișca 6.—. N. N. 1.50. G. L. —.40. Sajgó Antal 1.—. Klein Márton —.25. Márton Jenő 3.—. Șerb Ioan —.50. Klein Fülöp —.40. Kutyik András —.30. Petru Doncea 1.—. Merkle Izidor 1.—. Baumann Lajos 1.—.

Chisindia: Lazar Oprea, preot 2.—.

Holtmezeș: Bosnyák 10.—.

Crocna: Velits József, notar 2.—.

Iosășel: Török, notar 1.—. Mihai Faur 1.—. Rosenfeld Ferencz 1.—. Polatsek 2.—.

Gurahonțiu: Arkosy Aurél, notar 2.—. N. N. 1.—. George Brașovan 1.—. N. N. 1.—. Petru Albac 1.—. Moisa Boia 1.—. George Hent 1.—. Jakab János 1.—. Szuhane Mihály —.50. Weiszberger Emilia —.50. Özy. Weiszberger Sámuelné —.50. „Gurahonțiu takarékpénztár” 20.—. Ha-

vas Jakab 5.—. „Crișana” filială 20.—. George Crișian 1.—. Steiner Májer 3.—. Deskó Salamon 1.—. Ioan Faur —.40. Penkszá István 1.—. Kulász 5.—. Weiszberger Emilia 2.—. Friedmann Herman 1.—. N. N. —.10. N. N. —.20. Blaj Todor —.40. Szilaj Sándor —.40. Csuma Károly 1.—. Havas Ede 1.—. Blaier Armin 2.—. Weiszberger Mór 5.—. Albescu Virgil, apotecar 2.—. Ioan Cotoi —.40.

Bontestți: Csorba Antal 5.—. Rosenfeld Jakab 2.—. Herbert János 3.—.

Hálmagiu: Dr. Ioan Robb 5.—. Draghiciu Partenie 2.—. Aurel Leuca 2.—. Petru Balta 2.—. Cătana Vichentie 1.—. Bugy Tase 1.—.

Almaș: Barta Ferencz 2.—. Kalkó István 1.—.

Arad: Dr. Demian 2.—. Dr. Ioan Suciu 5.—. Dr. Cornel Iancu 5.—. Frații Burza 5.—. Dr. Liviu Tămășdan 5.—. Dr. Romul Veliciu 5.—. Dr. Iustin Marșieu 5.—. Iuliu Herbaj 5.—. Dr. Sever Ispravnic 5.—. Dr. Ioan Németh 5.—. Dr. Ștefan C. Pop 5.—.

Șicula: Gerasim Balint, inv. 3.—.

Borosineu: Borsos G. preot 2.—. Ioan Gorgia, protopop 2.—. „Gyulavidéki Takaré” 2.—. „Borosjenői Takaré” 3.—. Dr. N. N. 2.—. Dr. N. N. 1.—. Dr. Gyarmati Ernő 2.—. Dr. Csillag 1.—. „Lunca”, institut de credit și economii 20.—. Márton Sándor 1.—. Apotecariu 2.—. Dr. Barbura 5.—.

(Va urma).

Bibliografie.

A apărut:

I. Enescu, Cooperativele sătești (Sibiu 1912

*

Noua Revistă Română de sub direcțiunea dlui C. Rădulescu-Motru. Cuprinsul: Noutăți: România față de războiul din Balcani. — Cum ne recomandăm străinilor. Culturale: C. Rădulescu-Motru: Insemnătatea filosofiei pentru formarea spiritului științific. Vladimir Ghidionescu: Bicentenarul nașterii lui Rousseau în Geneva (cu 2 ilustrații). Literatură: D. Iacobescu: Vis negru (versuri). Adrian Maniu: Varianta unui cântec pierdut. — Grănicerul. Cronica literară: Ion Trivale: „Zăna din fundul lacului” de N. Davidescu. — „Visări păgâne” poezii de Ion Pillat. Dem. I. Theodorescu: Zeilor le e sete. Insemnări: Istoricul frământărilor balcanice. — Religia în școală. — Advocății și literatura. — Iaroslav Verchlichy. Revista revistelor: Bursa. — Convorbiri literare. — Școala. — Memento.

*

„Cosinzeana” Nr. 42—1912, cu următorul cuprins: Liviu Marian: Moartea împacă. Z. Bârsan: Cântece, poezii. D. Tomescu: Săptămâna literară. L. Rebreanu: Taclale. Ion Al-George: Elegia Styxului, poezie. T. L. Blaga: Noțiunea numerilor. Radu Mărgean: Iubirea noastră dulce, poezie. A. Fogazzaro—D. Tomescu: Misterul poetului, roman. Vioara din Bihor: Cântecul durerii, poezie. Flori de-o zi: A. C.: Tenorul Rădulescu. F. N.: Groaza din planeta Venus. S. B.: Vin recuții... Elixirul iubirei. Bărbați la garderobă. Cărți primite la redacție. Ilustrații.

*

I. Novicow, *Emanciparea femeii*. Traducere cu autorizația autorului de Bogdan I. Gailav a cor. 2 + 20 fil. porto.

De vânzare la Librăria „Tribuna”, Arad.

POȘTA REDACȚIEI.

Dlul L. Opreș (Blaj). Vă rugăm să ne scrieți mai lămurit despre care notiță este vorba și în care număr a apărut, ca să Vă dăm explicațiile necesare.

POȘTA ADMINISTRATIEI.

Ștefan Vior contabil, Orșova. Abonamentul Dr este achitat pe întreg anul crt.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Caut un candidat de avocat
 on praxă bună, care pe lângă limba perfectă maghiară posedă un stil românesc corespunzător. Postul se poate ocupa momentan.
 Dr. Mátyás Lázár, adv.
 Sibiu (Nagyszeben.)
 (Ma 509—8)

Instiintare.

Aduc la cunoștința on. public din Arad și provincie, că am deschis în ARAD, str. Luther Márton nr. 1, o curățitorie de albituri și chimic. Lucru prompt și mulțumitor. Roagă binevoitorul sprijin:
 (Sa 501—10) Szálas József, curățitor.

Manuale folosite și noi

pentru toate instituturile de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1.
 (Pi 307—100)

Caut un scriitor

cu practică bună în cancelaria mea pe lângă condițiuni favorabile. Postul e a se ocupa în 1 Novembre. Cari știu scrie cu mașina sunt preferiți; A se adresa direct Dni
 Dr. Lucian Georgevici,
 avocat,
 Temesrékás.
 (Ge 498—6)

Gustați

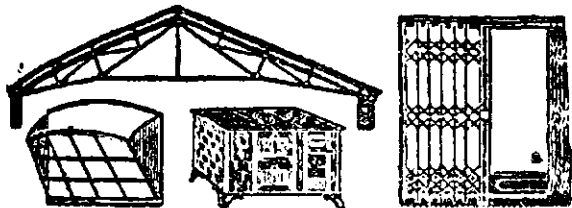
Berea SLEPING-car
 din fabrica „Bragadiru”.

VINURI
 vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.
Vinuri vechi: Vin alb 72 fil. — Rizling 82 fil. — Roșu 92 fil. — Siller 68 fil. — Carbenet 1 K.
Vinuri noi: 62—66 fil.
 Rachiu de treve 1 cor. 80 fil. — Rachiu de treve (comină) specialitate 2 cor. 20 fil. — Rachiu de drojdi 2 cor. 40 fil.
 Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.
 Vase dau împrumut pe timp de două luni.
 Pentru Calitatea vinului garantez.

Be 327

Petru Benea
 propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

ILIE BURĂ

lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

(Bu 110—60)

Primește ori-ce lucrări de bransa aceasta precum: stringerea cu fer a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepi, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare totfelul de **reparaturi** atingătoare în bransa aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

Iohann Gensthaller
 giuvaergia și ciornicar
 în Orăștie Szászváros.
 Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, re pede, precis și ieftin. Serviciu conștiințios. G 134—52

MAȘINI
 pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment
Hazai fömlemez és cementgyári gépgyár r.-t.
 BUDAPESTA, VI.,
 Beltér Ferencz-u. 66.
 TELEFON: 93—13.

(Ha 140—120)

Mașini de cusut SINGER
 biciclete
 gramofone
 plăci

mai ieftine se pot căpăta la

Habán József
 műszerész (mechanic) (Ha 200—60)
 Budapesta, VII. Almásy-tér 14
 Catalog de prețuri ilustrat se trimite gratis.
 Corespondență în limba germană și maghiară.
 — Reparări execută ieftin. —

Bereczky Zoltán
 atelier de croitorie pentru domni
 Cluj—Kolozsvar. In colțul străzilor Unió și Rozsa. —

Magazin permanent de materii din țară și străinătate pentru toate sezoanele. Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină croită
 :: bine ::
 (Be 157—60)

Atelier mecanic și electrotehnic.
Beregszászy Antal Z.
 Vársej-Versecz str. Deak Ferenc nr. 10.
 vis-à-vis de biserica românească

Execută totfelul de lucrări în bransa aceasta și anume mașini de cusut, biciclete, gramofone, aparate pentru cinematografe, aparate fotografice, instrumente speciale și brevete, precum și introducerea curentului electric și rețea telefonică. — cu prețuri ieftine.

Serviciu prompt și conștiințios.

Be 375—80

Stima cea mai mare
 ce se poate manifesta este
 dacă morților noștri le punem
o frumoasă piatră mormântală.

De vânzare, cu prețuri moderate, asortiment bogat la
 văduva **FRANK VILMOS-né**,
 Cel mai vechiu magazin de pietri mormântale
ARAD, piața Boros-Béal
 (vis-à-vis de moara de foc Széchenyi).
 (A 484—5)

D. CEPENARIU
 croitori pentru domni
Bistrița str. Lemnelor 41.

Magazin permanent de specialități de materii veritabile engleze, cari satisfac și gusturile celor mai moderne.

Haine și pardesii
 pentru domni după croiul cel
 :: mai nou ::
 Ce 193—30

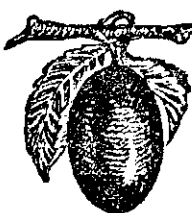
Cea mai ieftină sursă de cumpărat!!
Am onoare a aduce la cunoștință on. publică din Arad și provincie, că în atelierul propriu țin cele mai moderne pentru bărbați, — femei și copii.

Ghete
Principiul meu este: ghetele din magazinul să fie pregătite din materialul cel mai bun. Ghetele de fabrică nu țin deloc în depozit. Execuție după măsura, cu prețuri ieftine. La comenzile din provincie e suficient a se trimite desenul piciorului. Rog on. publică să se convingă despre execuția elegantă, durabilitatea și ieftinătatea ghetelor executate în atelierul meu.

Roagă binevoitorul sprijin:

Gara Miklós atelier de ghetă pentru domni și femei

ARAD, strada Hunyadi nr. 3

În atenția pomicultorilor!

Ofer altol de pruni bosneci ca »Balkanska Carica« (Regina balcanului) și »Kraljica Bosne« (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca desert, pentru uscat, la fabricarea țuice și a sligovișului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară din Bosnia și Erșegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez

Sava T. Kojdić,

(K 500) mare proprietar în Brečka, Bosnia.

Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Beclcherecul-mare.

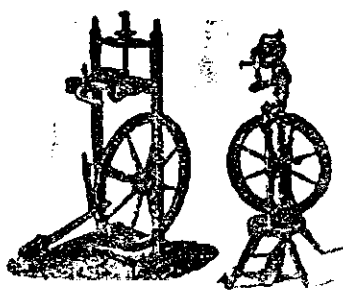
BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar, (Be 30-70)

— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de piele, păsă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

Premiate cu medalie de aur.

Roate de tors

Cea mai mare fabrică pentru articlile de lemn și de galanterie prevăzută cu motor electric.

Emil Krauss,

SIBIU-Hermannstadt-Nagyszében Margarethengasse nr. 5.

Execută cele mai bune roți de tors, din lemn bun și uscat, cu mers linistit, pentru fiecare bucată se dă garanță.

Totodată îmi permit a aduce la cunoștința stim. mușterii că execut orice lucrări în branșa mea. Lucrări solide și ieftine.

(K 123—)

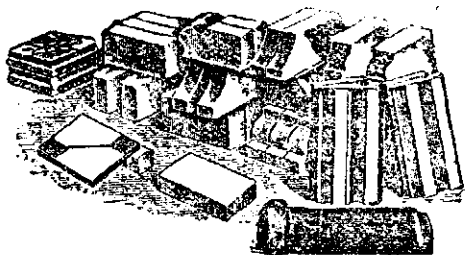
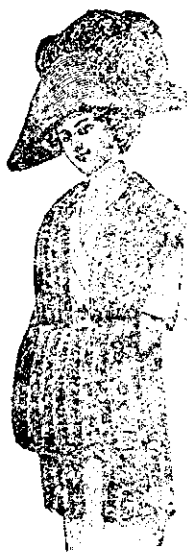
Cel mai mare magazin de blănărie

Stefan I. Radak

Vârșeț-Verseș str. Székhez 3. Telefon 155.

Își recomandă în atenția on. publică din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoaue, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios.

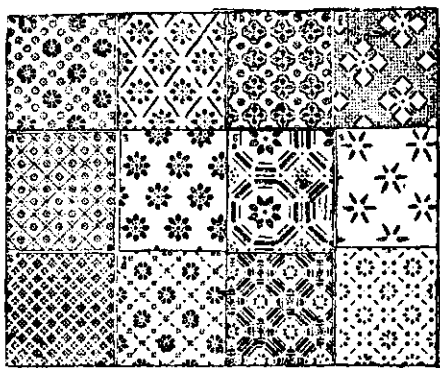
Numai marfă bună și execuție de I-ul rang. (R 374)

Boszó Mátyás

fabrică de ciment și întrepînd-re de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Execută: pedimentări de terazzo, — granit, — mozaic, — beton, — cheramit și — mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziane și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate; serviciu prompt.

(Be 48-30) II.

ATELIERUL DE FOTOGRAFIAȚ

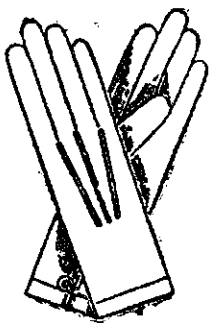
A LUI CI 136-60

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26. (Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se mărese cele mai frumoase fotografii deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă să n'o confundați, Cluj (Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Hintz, — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

Mănuși

bretele și jaretiere, împletitoare de ciorapi, cordele de gumă, perini de gumă pentru bolnavi,

irigatoare, precum și cele mai sigure prezervative igienice de gumă și bandaje — ciorapi de gumă se vând cu cele mai moderate prețuri la

GUIDO BECSI mănușer și bandagist SIBIU (Nagyszében) Reispargasse nr. 7.

Noutăți de ghetă de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

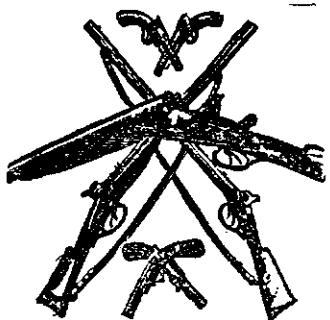
Ve 347-156 magazin de ghetă

ARAD

TIMIȘOARA

bulev. Andrássy nr. 20

(Temesvár) Cetate-Bolváros, Hunyadi-u. nr. 10.

Prețuri foarte ieftine!

Prăvălie de biciclete, mașini de cusut și arme, precum și accesorii se vând cu prețuri originale de fabrică la

Pollinger Mihály

atelier special de reparaturi

Timișoara-Fabric (Temesvár-Gyv.) Széna tér nr. 8.

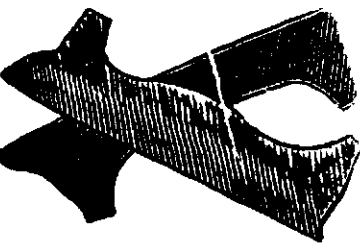
Execută totfelul de lucrări, reparări și transformări în bransa de mai sus. Serviciu prompt. Garanță. Mașini de cusut și ace pentru gramafoane excelente. Serviciu prompt și conștițios.

(Go 21-60)

J. Gottstein, fiul, Nagyszeben, Kleiner Ring 5.

prăvălie de piele și accesorii pentru industria de cojocărie, curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite piei lucrute în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și șurțuri de piele. Tălpi Vachè și opinci. Fete pentru cisme și ghete. Ață pentru mașină și cusut. Sfoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Pâslă, barchet, pânză, tălpi de pâslă și asbeth, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghetele. Cule de lemn americane. Calapoade pentru ghete și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

Dacă comandați ceva

ori cereți prospecte dela cei ce inserează anunțuri în ziarul nostru, vă rugăm

să vă referiți la ziarul nostru.

Făcând-o aceasta cererilor d-voastre li-se vor da deosebită atenție în serviciu, firmele respective având nevoie de recomandarea noastră. În caz, că am primi oarecari plângeri în contra vre-unei din aceste firme, am înceta imediat a mai recomanda firma respectivă.

Administrația ziarului
„ROMÂNUL”.

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobilă, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

(Ta 239-52)

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finele anului 1912.	K.	5,003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	119,830.992.—
	(viață	11,020.266.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Bordi András, blănar

ORAȘTIE (Szászváros) Ország-ut nr. 14.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blană de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-ul rang. (Bo 465—)

In atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vieneze

IOSEFINA (Bl 115—30)
BINDER
LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

Pregătește pe lângă garanță, după ultima modă **corsete dinainte drepte**, cari lasă liber stomacul, dar nu exerciază nici o apăsare asupra corpului, cu toate aceste apasă în jos abdomenul.

Mare magazin de **corsete și legătoare pentru șolduri, legătoare pentru piept și legătoare pentru ținerea dreaptă a corpului.**

atelier pentru pregătirea corsetelor!

Cel mai convenabil atelier din sudul Ungariei.

Să se grăbească pentru adresa corectă!

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi, sau totfelul de reparări prompt și cu prețuri ieftine. Expediez ieftin rolete mecanice de pânză și trestie
- - - pentru ferestre - - -

(Fi 226—50)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

HALLO! Unde grăbești stimate?

— La „Ustredna Banca Ucastinny Spolok”,
BUDAPEST, VI., Váci-körut nr. 31.
— După ce?
— Să-mi cumpăr niște lozuri cunoscute de-ale

BANCII HIPOTECARE UNGARE,

cari au 6 trageri la an, cu câștigurile principale de

Cor. 1.000.000.—

„ 500.000.—

„ 300.000.—

„ 100.000.— și de două ori

„ 75.000.—

(U—489)

TRAGEREA PROXIMĂ IN 25 Octombrie.

Lozurile acestea foarte bune se vând azi pe lângă condițiuni foarte favorabile și anume: pe lângă

41 rate lunare à 6 coroane.

Deja după primirea ratei prime i-se dă, respective i-se trimite cumpărătorului Lista legală de rate, în care se induce Seria, numărul și eventual litera lozului vândut, pe a cărei bază va putea participa respectivul cumpărător atât la tragerea din 25 Oct. a. c. cât și la toate cele viitoare, întrucât se va purta cu achitarea ratelor totdeauna punctual. Rata primă e mai bine a se trimite prin mandat postal, pe a cărui cupon trebuie indicată adresa cumpărătorului punctual și legibil. Pentru a putea scuti spesele de porto cu ocaziunea trimiterii ratelor viitoare, i-se trimite cumpărătorului cu ocaziunea expedării listei de rate și un carnet de cecuri postale gratis.

TOATE LOZURILE TREBUE SĂ SE SORTEZE NECONDITIONAT.

Comandele sunt a se adresa secției de lozuri a institutului

USTREDNA BANKA UCASTINNY SPOLOK, Budapesta VI. Váci kör. 31.

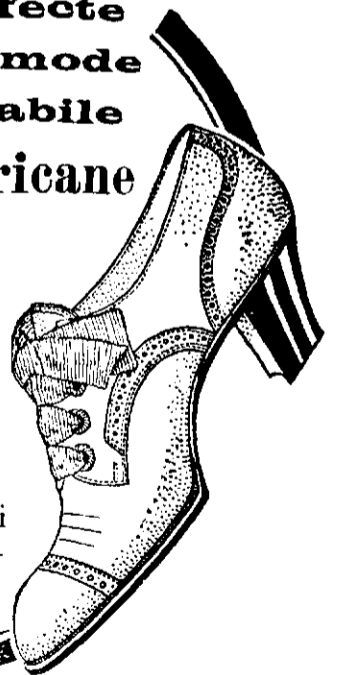
THE VERA.

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

Gesetzlich geschützt.

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați alți

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S. A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

(Bu 233)

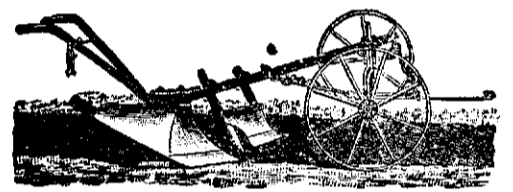
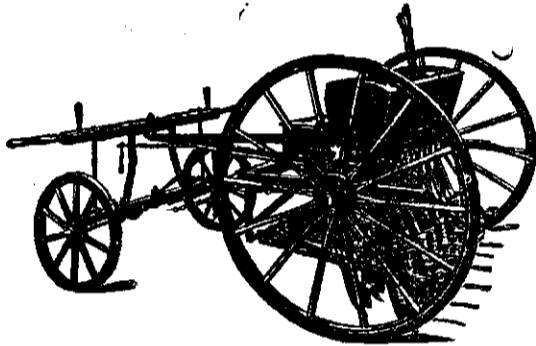
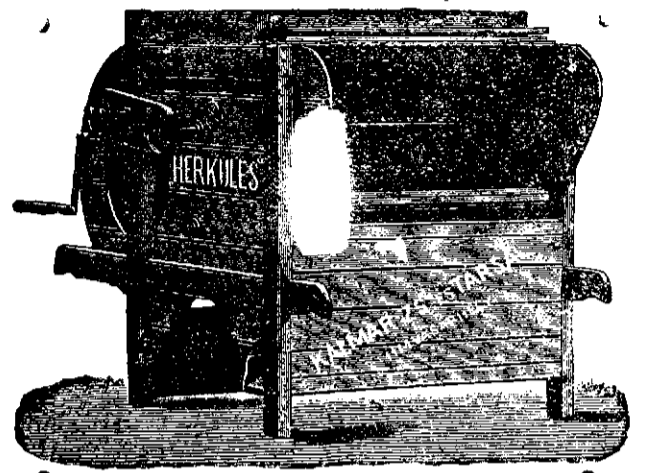
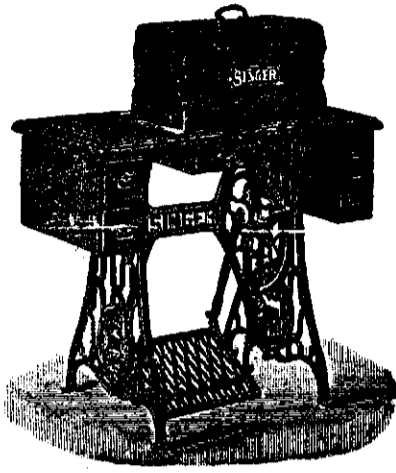
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Făbián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. pu-
ble asupra marelui meu
magazin de totfelul de ma-
șini agricole cum sunt:
mașini de sămănat, tree-
rat, pluguri grape, preșuri,
și mori de struguri, ma-
șini de cusut.

Mai departe reconstruez
tot felul de Locomobile
să umble singure.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” ȘI PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grîndinei.

Teate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaii de încredere ai societății. — Prospecte, ta-
rife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite
oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare
fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ.
KEN, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TOBONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.
(Ba 240—156)

(Bo 88-52)

Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

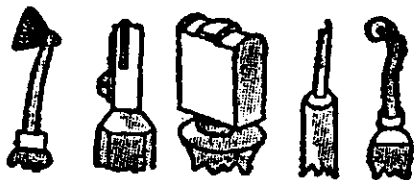
sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip. Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primesc ori-ce lucrări ce se refer la bransa mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmoră, apoi cruci, monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldărâm de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit desennu și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine. Liferes pietri și nisip în cant. mare.

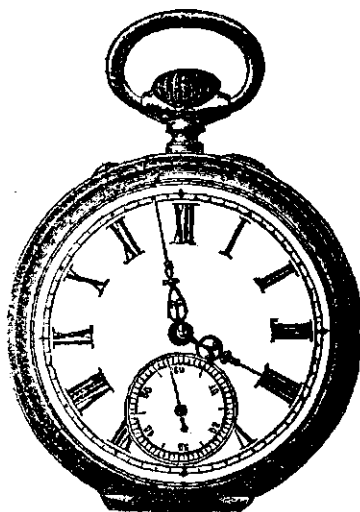
IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari Ujpest, Lörincz-u. 50.

(L. 20-52)

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comercianților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

(Ba 147 / 104)

Cele mai bune

oroloage

cele mai solide și cele mai moderne

Juwaericaale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheazăle de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (adece scriu că a citit anunțul în „Românul”). Corespundețele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinerește și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nesticăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

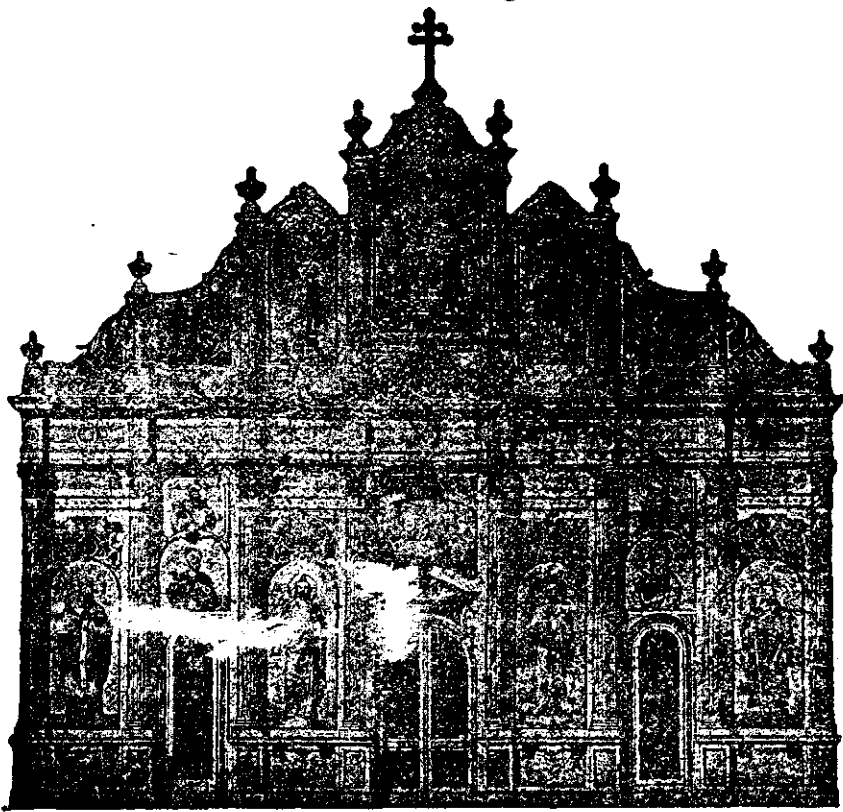
Laboratoriul lui Földes Kelemen

(Fo 225-100)

A R A D.**Schmidt János succesor Schmidt Ferencz**

institut pentru ridicarea altarelor în

Budapesta, Köbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe spesele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

(S1 160-60)

Dacă voți să cumpărați
Tea și rum fin

să vă adresați firmei

VOJTEK și WEISZ

în ARAD.

TEA:

	Cor.
1 pachet mixtură f. fină	—50
1 " " " "	1—
1 " " " "	2—
1 " " fină 1/4 klg.	250
1 " sfărâmături fine	—40
1 " " " "	—80
1 " " " kg.	7—
1 " POPOFF nr. 4	7—
1 " " " 6	550
1 " " " 8	450

RUM:

	Cor.
1/2 litru „Hungaria“	110
1 " " "	220
1/2 " „Jamaica II“	130
1 " " " I	260
1/2 " " " I	180
1 " " " I	360
1/2 " " „fortior“	270
1 " " " "	540
1/2 " " „antiqu“	370
1 " " " "	740

Comenzile făcute cu poșta se expediază prompt.

(Vo 506—)